Utbildningsutskottets betänkande 1985/86:32

om anslag till humanistiska fakulteterna m. m. (prop. 1985/86:100)

UbU
1985/86:32

Åttonde huvudtiteln

I detta betänkande behandlas förslag som regeringen förelagt riksdagen i proposition 1985/86:100 bilaga 10 (utbildningsdepartementet) under punkterna D 16. Humanistiska fakulteterna, D 17. Teologiska fakulteterna, D 18. Juridiska fakulteterna, D 19. Samhällsvetenskapliga fakulteterna, D 20. Medicinska fakulteterna, D 21. Odontologiska fakulteterna, D 22. Farmaceutiska fakulteten, D 23. Matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna, D 24. Tekniska fakulteterna, D 25. Temaorienterad forskning, D 26. Kungl. biblioteket, D 27. Statens psykologisk-pedagogiska bibliotek och D 28. Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål jämte motioner.

1. Humanistiska fakulteterna

Regeringen har under punkt D 16 (s. 295—298) föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att ändra benämning av tjänst som professor i enlighet med vad som har förordats i propositionen,

2. till Humanistiska fakulteterna för budgetåret 1986/87 anvisa ett reservationsanslag av 189 845 000 kr.

Motionerna

1985/86:Ub586 av Lennart Pettersson (s) och Johnny Ahlqvist (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättandet av ett centrum för studier i arbetets, arbetarklassens och arbetarrörelsens historia vid Lunds universitet.

1985/86:Ub701 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

1. att riksdagen under anslaget till de humanistiska fakulteterna bil. 10, D 16, utbildningsdepartementet, beslutar anvisa 3 572 000 kr. utöver regeringens förslag.

1985/86:Ub710 av Ingrid Sundberg (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om den framtida uppbyggnaden av svensk dansforskning.

1985/86:Ub711 av Marianne Carlström (s) och Doris Håvik (s) vari yrkas

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att i samband med den forskningspolitiska propositionen våren 1987 inrätta en professur i arbetarkultur, inom ämnet etnologi, vid Göteborgs universitet.

1985/86:Ub735 av Rune Rydén (m) och Bertil Fiskesjö (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en professur i kinesiska snarast bör inrättas vid Lunds universitet.

1985/86:Ub807 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

15. att riksdagen beslutar att under anslaget D 16. Humanistiska fakulteterna anslå 5 000 000 kr. utöver vad regeringen har föreslagit.

1985/86:Ub809 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

4. att riksdagen beslutar att med ändring i proposition 1985/86:100 bil. 10 utbildningsdepartementet, D 15, anvisa 590 000 kr. utöver regeringens förslag för inrättandet av ett centrum för dansforskning vid Stockholms universitet,

5. att riksdagen med ändring i proposition 1985/86:100 bil. 10, utbildningsdepartementet, D 15, anvisar 150 000 kr. utöver regeringens förslag till arrangemang av vidareutbildning av amatörforskare på folkdansområdet och till att fördelas som stipendier bland dessa.

1985/86:Ub811 av Maja Bäckström (s) och Ing-Marie Hansson (s) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av ett centrum för dansforskning vid Stockholms universitet,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om vidareutbildning av amatörforskare på folkdansområdet.

1985/86:Ub812 av Pär Granstedt m. fl. (c) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

26. att riksdagen beslutar att under anslaget D 16, Humanistiska fakulteterna, anvisa ett i jämförelse med regeringens förslag med 5,5 milj. kr. förhöjt belopp om 195 345 000 kr.,

29. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i övrigt anförts i motionen om humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning.

1985/86:Ub829 av Karl Boo (c) och Kerstin Göthberg (c) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

1. att riksdagen anvisar 150 000 kr. för vidareutbildning av amatörforskare på folkdansområdet att fördelas som stipendier bland dessa,

5. att riksdagen anvisar 590 000 kr. för inrättande av ett centrum för dansforskning vid Stockholms universitet.

1985/86:Ub837 av Per Unckel m. fl. (m) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär ett program för förstärkning av humanioras ställning.

Regeringen föreslår riksdagen att bemyndiga regeringen att *ändra benämning av en professur.* Första ledigblivande professur i tyska språket vid universiteten i Stockholm eller Uppsala föreslås bli ändrad till professur i tyska, särskilt tyskspråkig litteratur. Bakgrunden är ett uttalande i den senaste forskningspropositionen, som godkändes av riksdagen (prop. 1983/84:107, bil. 5 s. 77, UbU 1983/84:28, rskr. 1983/84:401).

Utskottet föreslår att riksdagen ger regeringen det begärda bemyndigandet.

I ett par motioner föreslås två nya professurer.

I motion 1985/86:Ub735 (m, c) hemställs att riksdagen uttalar sig för en *professur i kinesiska vid Lunds universitet.* Som motiv för en sådan anförs Öst- och Sydostasiens växande betydelse i Sveriges internationella relationer. En förläggning till Lund motiveras bl. a. med den grundutbildning som vid Lunds universitet länge har bedrivits i öst- och sydostasiatiska språk och med universitetets samarbete med för området viktiga institutioner i Köpenhamn.

Utskottet hade förra året att ta ställning till en likalydande motion av samma motionärer (mot. 1984/85:2520). Utskottet delade motionärernas åsikt att det är mycket betydelsefullt att man i de internationella förbindelserna stödjer sig på kunskap om kultur och andra samhällsförhållanden i de länder man har utbyte med. Utskottet noterade dock att universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) inte inom ramen för sitt huvudförslag föreslagit den nu aktuella professuren och avstyrkte motionen.

Utskottet hänvisar till vad utskottet anförde i frågan under föregående riksmöte och konstaterar att UHÄ inte heller i år gjort någon sådan prioritering. Utskottet finner därför inte skäl att frångå sitt ställningstagande från förra året. Utskottet finner det också naturligt att avvakta de samlade bedömningar som är att vänta i den till våren 1987 aviserade forskningspropositionen och avstyrker därför motion 1985/86:Ub735.

En direkt hänvisning till den nu nämnda propositionen görs i motion 1985/86:Ub711 (s) om en *professur i arbetarkultur, inom ämnet etnologi, vid Göteborgs universitet.* Förslag om samma tjänst förekom även förra året i motion 1984/85:1313 (s). Det motiverades då — som nu — med den i jämförelse med kunskapen om bonde- och borgarklassernas kulturer obetydliga insikten om arbetarklassens kulturformer. Ett inrättande av tjänsten vid universitetet i Göteborg skulle enligt motionärerna ha särskilt goda förutsättningar med hänvisning bl. a. till den unika profil som forskningen om arbetarkulturen där har vid den etnologiska institutionen.

Utskottet har noterat att UHÄ inom sitt huvudförslag i anslagsframställningen inte har prioriterat den nu aktuella professuren. Utskottet vill också i denna fråga invänta de samlade prioriteringar som är att vänta i nästa års forskningsproposition och är sålunda inte berett att föreslå riksdagen att göra något uttalande om professur i arbetarkultur. Med det anförda avstyrker utskottet motion 1985/86:Ub711.

Ett näraliggande område behandlas i motion 1985/86:Ub586 (s) om inrät- 3

tande av ett *centrum för studier i arbetets, arbetarklassens och arbetarrörelsens historia vid Lunds universitet.* Motionärerna finner ett sådant naturligt bl. a. med hänvisning till att det var i Skåne den fackliga och politiska arbetarrörelsen fick sitt genombrott i Sverige. För en lokalisering till Lund talar också enligt motionärerna det starkt ökade intresset för dessa frågor bland historiker i Lund och det samarbete som där finns med "amatörforskningen" bl. a. inom fackliga organisationer.

Utskottet har erfarit att det numera finns en rad olika inrättningar av centrumkaraktär vid universiteten. Dessa har då själva beslutat att inrätta dessa centra enligt den ordning som gäller för universitetens egna beslut om indelning i arbetsenheter m. m. Beslut om ett sådant centrum som föreslås i motionen kan således fattas av universitetet i Lund. Eventuella medel för ändamålet får prövas inom den totalram för omfördelning av sex procent av resurserna som universiteten har för förnyelse under budgetåren 1984/85—1986/87, dvs. fram till den nya treårsperiod som är tänkt att följa efter besluten med anledning av nästa forskningsproposition.

Mot bakgrund av det som anförts är inte utskottet berett att föreslå riksdagen att göra något uttalande av det slag som begärs i motion 1985/86:Ub586 och avstyrker därmed motionen.

Utskottet övergår till att behandla medelsberäkningen under anslaget Humanistiska fakulteterna.

Med hänvisning till sammanställningen i budgetpropositionen (s. 296) av anslagets fördelning mellan berörda universitet beräknar föredragande statsrådet anslaget till 189 845 000 kr. Regeringen föreslår att riksdagen till Humanistiska fakulteterna för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag om detta belopp. I förhållande till anslaget för budgetåret 1985/86 innebär detta en ökning med 12 071 000 kr.

Ytterligare medel under detta anslag föreslås i ett antal motioner för humaniora i allmänhet, för dansforskning och för studiefinansiering inom forskarutbildning.

I motionerna 1985/86:Ub807 (fp) yrkande 15 och 1985/86:Ub812 (c) yrkande 26 föreslås med likartade motiveringar att anslaget höjs med 5 resp. 5,5 milj. kr. för en förstärkning av *det humanistiska ämnesområdet samt forskning som avser kulturyttringar och kulturfrågor i övrigt.* Motionärerna hänvisar till tidigare uttalanden av riksdagen om vikten av förstärkta resurser härvidlag (rskr. 1983/84:401). I motion 1985/86:Ub812 yrkande 29 i denna del hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vikten av förstärkta resurser för humanistisk forskning.

Utskottet erinrar om att riksdagen för budgetåret 1985/86 anvisade ytterligare 10 milj. kr. till den humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningen utöver vad som föreslogs i 1985 års budgetproposition. Vidare har humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet (HSFR) haft regeringens uppdrag att redovisa förutsättningarna att åstadkomma förbättringar inom de nämnda forskningsområdena. HSFR har i februari 1986 avlämnat rapporten Kulturvetenskaperna i framtiden. För de två aktuella fakultetsanslagen föreslås för en femårsperiod en ökning med totalt 45 milj. kr., fördelade på nya professurer, rekryteringstjänster och lösa resurser. Inkl. medel för

HSFR självt föreslås för perioden en ökning med 86,5 milj. kr. Utskottet har erfarit att regeringen på denna punkt ämnar återkomma med förslag i den forskningsproposition som aviserats. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 1985/86:Ub807 yrkande 15 och 1985/86:Ub812 yrkande 26 och yrkande 29 i denna del.

Med det som i det föregående anförts om den kommande beredningen i regeringskansliet av HSFR:s rapport och förslag finner utskottet vidare att motion 1985/86:Ub837 (m) yrkande 1 om ett *program för förstärkning av humanioras ställning* i huvudsak har tillgodosetts, varför utskottet avstyrker motionen.

Särskilda medel — 590 000 kr. — för inrättande av ett *centrum för dansforskning* vid Stockholms universitet föreslås i motionerna 1985/86:Ub809 (vpk) yrkande 4 och 1985/86:Ub829 (c) yrkande 5. Motionärerna motiverar sina förslag med att dansområdet saknar organiserad forskningsverksamhet och forskarutbildning. Seriös forskning och tillgång till dokumentation anförs som avgörande förutsättningar för att garantera bl. a. folkdansens livskraft i kulturlivet.

Med likartade motiveringar föreslås i motion 1985/86:Ub811 (s) yrkande 2 att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av ett centrum för dansforskning vid Stockholms universitet. Likartade motiveringar har motion 1985/86:Ub710 (m), i vilken hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag om den framtida uppbyggnaden av svensk dansforskning.

I tre motioner föreslås också en satsning på *vidareutbildning av "amatörforskare" på folkdansområdet*. Särskilda medel — 150 000 kr. att fördela som stipendier — önskas i motionerna 1985/86:Ub809 (vpk) yrkande 5 och 1985/86:Ub829 (c) yrkande 1. De särskilda medlen motiveras i båda motionerna med att mycket av den dokumentation som finns på området har gjorts av självlärda forskare och att även dessas behov av vidareutbildning och handledning bör beaktas. Samma motiveringar anförs i motion 1985/86:Ub811 (s) yrkande 3, enligt vilket riksdagen som sin mening bör ge regeringen till känna behovet av vidareutbildning av "amatörforskare" på folkdansområdet.

Utskottet behandlade under det förra riksmötet ett motionsledes framfört förslag om ett centrum för dansforskning. Utskottet avstyrkte yrkandet med hänvisning till universitetens och högskolornas åliggande att under de närmaste budgetåren åstadkomma förnyelse genom omfördelningar av befintliga resurser. Utskottet, som redan i det föregående haft anledning att hänvisa till denna lokala omfördelningsmöjlighet, finner inte skäl att ändra sin bedömning i det nu aktuella fallet och avstyrker därför motionerna 1985/86:Ub710, 1985/86:Ub809 yrkande 4, 1985/86:Ub811 yrkande 2 och 1985/86:Ub829 yrkande 5.

Vad gäller motionsyrkandena om särskilda medel för vidareutbildning av "amatörforskare" på folkdansområdet vill utskottet erinra om att medel under detta anslag för forskarutbildning avser utbildning av forskarstuderande, vilka har antagits till sådan utbildning enligt gällande bestämmelser.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna 1985/86:Ub809 yrkande 5, 1985/86:Ub811 yrkande 3 och 1985/86:Ub829 yrkande 1.

Utskottet övergår till att behandla frågan om *studiefinansiering inom forskarutbildningen*. För detta ändamål föreslås i budgetpropositionen för budgetåret 1986/87 totalt minst 35 722 000 kr.

I motion 1985/86:Ub701 (vpk) yrkande 1 föreslås en uppräkning av detta belopp med 10 %, dvs. 3 572 000 kr. Motionärerna uppmärksammar särskilt de ofta mycket skiftande villkor som gäller för de forskarstuderande. Detta gäller både studiefinansiering och tillgång till handledare och arbetsplats. Härvidlag har, anför motionärerna, doktorander inom humaniora och samhällsvetenskap sämre villkor än kollegor vid de tekniska fakulteterna. De senare fakulteterna har i sin tur sina, på senare tid särskilt uppmärksammade, problem med att rekrytera forskarstuderande i konkurrens med t. ex. näringslivet. Motionärerna lägger av såväl rättvise- som utbildnings- och forskningspolitiska skäl vikt vid att skillnaderna i studievillkoren kan utjämnas och önskar få en redovisning av åtgärder i denna riktning i nästa budgetproposition. Den resursförstärkning, som redan nu föreslås i motionen, är i första hand tänkt för ersättande av utbildningsbidrag med fler doktorandtjänster med viss, begränsad undervisningsskyldighet. Därmed skulle enligt motionärerna också vinnas att allt fler forskarstuderande kommer att omfattas av det sociala trygghetssystemet.

Utskottet vill med anledning av motionen anföra följande. Riksdagen beslutade vid förra riksmötet om doktorandtjänster vid högskoleenheter som ett reguljärt inslag i studiefinansieringen inom forskarutbildningen (prop. 1984/85:100 bil. 10, UbU 1984/85:32 s. 2 f., rskr. 1984/85:376). Utskottet såg då denna åtgärd som ett viktigt steg mot ett system, där studiefinansieringen i huvudsak sker med hjälp av doktorandtjänster. Utskottet pekade därvid också, i likhet med vad motionärerna nu gör, på de sociala förmåner som är förenade med en tjänst. Utskottet förutsatte att tillgången på flera doktorandtjänster skulle kunna öka möjligheterna att rekrytera forskarstuderande.

Utskottet finner nu att motiven har förstärkts för en strävan att låta doktorandtjänster gradvis ta över utbildningsbidragens roll inom studiefinansieringen. Denna utveckling bör därför enligt utskottets mening påskyndas inom samtliga fakulteter. Detta bör ske genom att de i budgetpropositionen beräknade medlen för studiefinansiering inom forskarutbildning under varje fakultetsanslag och under anslaget till temaorienterad forskning räknas upp med 10 % i enlighet med vad som förordas i motion 1985/86:Ub701. I fråga om beloppsökningar återkommer utskottet under resp. anslag. För humanistiska fakulteternas del innebär den tioprocentiga ökningen att det för studiefinansiering inom forskarutbildningen för budgetåret 1986/87 bör anslås totalt minst 39 294 000 kr. Tillskottet av medel bör i princip avse doktorandtjänster. Utskottet tillstyrker därmed i fråga om det anslag som nu behandlas motion 1985/86:Ub701 yrkande 1.

Med hänvisning till vad som här anförts föreslår utskottet att riksdagen till Humanistiska fakulteterna med bifall till motion 1985/86:Ub701 yrkande 1 och med anledning av proposition 1985/86:100 samt med avslag på

motionerna 1985/86:Ub807 yrkande 15, 1985/86:Ub809 yrkandena 4 och 5, 1985/86:Ub812 yrkande 26 och yrkande 29 i denna del samt 1985/86:Ub829 yrkandena 1 och 5 anvisar ett reservationsanslag av 193 417 000 kr.

Åberopande det anförda hemställer utskottet

1. beträffande *ändrad benämning på tjänst som professor*
att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta den ändring som har föreslagits i proposition 1985/86:100,

2. beträffande *tjänst som professor i kinesiska i Lund*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Ub735,

3. beträffande *tjänst som professor i arbetarkultur vid Göteborgs universitet*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Ub711,

4. beträffande *ett centrum för studier i arbetets, arbetarklassens och arbetarrörelsens historia*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Ub586,

5. beträffande *förstärkning av det humanistiska ämnesområdet*
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Ub807 yrkande 15 och 1985/86:Ub812 yrkande 26 och yrkande 29, samtliga i denna del, samt motion 1985/86:Ub837 yrkande 1,

6. beträffande ett *centrum för dansforskning m. m.*
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Ub710, 1985/86:Ub809 yrkandena 4 och 5, 1985/86:Ub811 yrkandena 2 och 3 samt 1985/86:Ub829 yrkandena 1 och 5, samtliga i denna del,

7. beträffande *anslagsbeloppet*
att riksdagen till *Humanistiska fakulteterna* med bifall till motion 1985/86:Ub701 yrkande 1 och med anledning av proposition 1985/86:100 samt med avslag på motionerna 1985/86:Ub710, 1985/86:Ub807 yrkande 15, 1985/86:Ub809 yrkandena 4 och 5, 1985/86:Ub811 yrkandena 2 och 3, 1985/86:Ub812 yrkande 26 och yrkande 29 samt 1985/86:Ub829 yrkandena 1 och 5, samtliga i denna del, för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 193 417 000 kr.

2. Teologiska fakulteterna

Regeringen har under punkt D 17 (s. 298—300) föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att inrätta en tjänst som professor i enlighet med vad som har förordats,

2. till Teologiska fakulteterna för budgetåret 1986/87 anvisa ett reservationsanslag av 13 609 000 kr.

Motionen

1985/86:Ub701 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

2. att riksdagen under anslaget till de teologiska fakulteterna bil. 10, D 17. Utbildningsdepartementet, beslutar anvisa 269 400 kr. utöver regeringens förslag.

Föredragande statsrådet förordar att en ordinarie *tjänst som professor* i religionsfilosofi får inrättas vid universitetet i Uppsala, när nuvarande innehavare av en personlig professur i ämnet pensioneras. Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta tjänsten.

Utskottet tillstyrker förslaget.

Med hänvisning till sammanställningen i budgetpropositionen (s. 298) av anslagets fördelning beräknar föredragande statsrådet *anslaget* till 13 609 000 kr. Regeringen föreslår att riksdagen till Teologiska fakulteterna för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag om detta belopp. I förhållande till anslaget för budgetåret 1985/86 innebär detta en ökning med 747 000 kr. Inom anslaget föreslås för *studiefinansiering inom forskarutbildning* för budgetåret 1986/87 totalt minst 2 694 000 kr.

I motion 1985/86:Ub701 (vpk) yrkande 2 förordas en tioprocentig uppräkning av det belopp regeringen föreslagit för studiefinansiering, dvs. en ökning med 269 400 kr.

Utskottet förordar, med hänvisning till vad som under punkt 1 i detta betänkande har anförts om studiefinansiering inom forskarutbildning, att den i motionen föreslagna uppräkningen görs och tillstyrker sålunda motion 1985/86:Ub701 yrkande 2.

Med hänvisning till vad som nu anförts hemställer utskottet

1. beträffande *inrättande av tjänst som professor*

att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta tjänst som professor i enlighet med vad som förordats i proposition 1985/86:100,

2. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen till *Teologiska fakulteterna* med bifall till motion 1985/86:Ub701 yrkande 2 och med anledning av proposition 1985/86:100 för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 13 879 000 kr.

3. Juridiska fakulteterna

Regeringen har under punkt D 18 (s. 300—301) föreslagit riksdagen att

1. föra en tjänst som professor över stat,

2. bemyndiga regeringen att ändra benämningen av en tjänst som professor i enlighet med vad som har förordats,

3. till Juridiska fakulteterna för budgetåret 1986/87 anvisa ett reservationsanslag av 17 625 000 kr.

Motionerna

1985/86:Ub701 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

3. att riksdagen under anslaget till de juridiska fakulteterna bil. 10, D 18. Utbildningsdepartementet, beslutar anvisa 314 000 kr. utöver regeringens förslag.

1985/86:Ub704 av Hans Göran Franck (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag till inrättandet av en professur i ämnet mänskliga rättigheter i första hand vid Stockholms universitet.

1985/86:Ub723 av Görel Bohlin (m) och Rune Rydén (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att i kommande planeringsarbete bör övervägas inrättandet av en professur i ämnet socialrätt med inriktning på socialrättsvetenskap och socialrättslig forskning.

Utskottet

Föredragande statsrådet föreslår att en *tjänst som professor i nationalekonomi vid universitetet i Uppsala får föras över stat* den 1 juli 1986. Nuvarande innehavare uppnår pensioneringsperiodens nedre gräns år 1990 men har beviljats tjänstledighet för FN-uppdrag. Professuren bör efter nuvarande innehavares pensionering överföras till den samhällsvetenskapliga fakulteten. Regeringen föreslår riksdagen att föra professuren över stat.

Utskottet tillstyrker detta förslag.

Föredragande statsrådet föreslår vidare att en ledigbliven *professur i civilrätt vid universitetet i Lund ändras till en professur i förvaltningsrätt*, vilket svarar mot behoven av att stärka forskningen om den offentliga förvaltningen.

Utskottet föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att ändra benämningen av den nämnda tjänsten som professsor i enlighet med vad som förordats i budgetpropositionen.

I två motioner föreslås inrättande av *nya professurer.*

I motion 1985/86:Ub704 (s) hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag till inrättande av en professur i ämnet *mänskliga rättigheter*, i första hand vid Stockholms universitet. En sådan tjänst skulle enligt motionären vara i linje med de rekommendationer av UNESCO, vilka i olika sammanhang har biträtts av Sverige.

I ämnet *socialrätt med inriktning på socialrättsvetenskap och socialrättslig forskning* bör en professur inrättas enligt förslag i motion 1985/86:Ub723 (m). Tjänsten motiveras med behovet av forskning om det sociala reformarbetets effekter för enskilda och för samhället samt med att sociologiska metoder behöver kompletteras med juridiska. Därför bör enligt motionärerna ett inrättade av professuren övervägas i planeringsarbetet inför nästa forskningsproposition.

Utskottet konstaterar beträffande ämnet mänskliga rättigheter att professurer finns i folkrätt och i internationell rätt samt beträffande socialrätt att däri finns en professur och att antalet forskare för närvarande är relativt litet. I ingetdera ämnet har universitets- och högskoleämbetet prioriterat någon professur. Vad gäller regeringens kommande beredningsarbete i anslutning till nästa forskningsproposition har utskottet redan i det föregående (punkt 1 i detta betänkande) funnit det naturligt att inte föreslå riksdagen att föregripa detta med några särskilda uttalanden. Utskottet avstyrker därför motionerna 1985/86:Ub704 och 1985/86:Ub723.

I fråga om *anslagsbeloppet* under Juridiska fakulteterna beräknar föredragande statsrådet med hänvisning till sammanställningen i budgetpropositionen (s. 300) ett sammanlagt medelsbehov av 17 625 000 kr. Regeringen föreslår att riksdagen till Juridiska fakulteterna för budgetåret 1986/87 anvisar detta belopp som reservationsanslag. Jämfört med beloppet för innevarande budgetår innebär detta en ökning med 1 milj. kr.

Under anslaget föreslås för *studiefinansiering inom forskarutbildning* totalt minst 3 147 000 kr. I motion 1985/86:Ub701 (vpk) yrkande 3 förordas en tioprocentig uppräkning av det belopp regeringen föreslagit, dvs. med 314 000 kr.

Utskottet förordar, med hänvisning till vad som under punkt 1 i detta betänkande har anförts om studiefinansiering inom forskarutbildningen, att den i motionen föreslagna uppräkningen görs och tillstyrker sålunda motion 1985/86:Ub701 yrkande 3.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

1. beträffande *överstatförande av en tjänst som professor*
att riksdagen beslutar härom i enlighet med vad som har förordats i proposition 1985/86:100,

2. beträffande *ändrad benämning på tjänst som professor*
att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta den ändring som har föreslagits i proposition 1985/86:100,

3. beträffande *tjänster som professor i ämnet mänskliga rättigheter och i ämnet socialrätt*
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Ub704 och 1985/86:Ub723,

4. beträffande *anslagsbeloppet*
att riksdagen till *Juridiska fakulteterna* med bifall till motion 1985/86:Ub701 yrkande 3 och med anledning av proposition 1985/86:100 för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 17 939 000 kr.

4. Samhällsvetenskapliga fakulteterna

Regeringen har under punkt D 19 (s. 302—306) föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att inrätta tjänster som professor i enlighet med vad som har förordats,

2. till Samhällsvetenskapliga fakulteterna för budgetåret 1986/87 anvisa ett reservationsanslag av 220 592 000 kr.

Motionerna

Motion väckt under den allmänna motionstiden under riksmötet 1985

1984/85:732 av Rune Ångström (fp) vari yrkas att riksdagen beslutar att excerperingscentralen i Jörn får status som fast arbetsplats och att verksamheten inordnas under utbildningsdepartementet.

Motioner väckta under den allmänna motionstiden under riksmötet 1986

1985/86:Ub553 av Ingvar Björk m. fl. (s, m, fp, c, vpk) vari yrkas att riksda-

gen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om inrättande i Linköping av ett centrum för vuxenutbildning.

1985/86:Ub701 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

4. att riksdagen under anslaget till de samhällsvetenskapliga fakulteterna bil. 10, D 19, Utbildningsdepartementet, beslutar anvisa 4 126 000 kr. utöver regeringens förslag.

1985/86:Ub716 av Lennart Pettersson (s) och Nils T Svensson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts som förstärkta resurser för freds- och konfliktforskningen vid Lunds universitet.

1985/86:Ub718 av Björn Molin m. fl. (fp, s, m, c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen har anförts om önskvärdheten av en ordinariesättning av professuren i öststatsforskning.

1985/86:Ub722 av Ove Karlsson (s) och Marianne Stålberg (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om glesbygdsforskning.

1985/86:Ub724 av Bo Hammar (vpk) och Margó Ingvardsson (vpk) vari yrkas att riksdagen begär åtgärder av regeringen för ett förbättrat stöd till kvinnoforskningen.

1985/86:Ub807 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

16. att riksdagen beslutar att under anslaget D 19. Samhällsvetenskapliga fakulteten anslå 5 000 000 kr. utöver vad regeringen har föreslagit.

1985/86:Ub812 av Pär Granstedt m. fl. (c) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

27. att riksdagen under anslaget D 19. Samhällsvetenskapliga fakulteterna, anvisar ett i jämförelse med regeringens förslag med 7,2 milj. kr. förhöjt belopp om 227 792 000 kr.

29. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i övrigt anförts i motionen om humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning.

Utskottet

Utskottet behandlar först ett antal motioner rörande forskningsområden och organisation. Därefter tar utskottet upp olika förslag om tjänster som professor och avslutar därefter med förslag och motioner rörande anslagsbelopp.

Förstärkta resurser för *freds- och konfliktforskning* vid Lunds universitet förordas i motion 1985/86:Ub716 (s). Motionärerna finner Lund vara eftersatt i vad gäller resurser för detta forskningsområde.

Utskottet behandlade under förra riksmötet ett likartat motionsledes framfört förslag och erinrade då om riksdagens uttalande hösten 1979 beträffande vikten av att freds- och konfliktforskningen får en tillfredsställande basorganisation (UbU 1984/85:33 s. 9). Sedan 1979 har professurer inrättats vid universiteten i Uppsala och Göteborg. Forskning på området bedrivs — med mindre resurser -- även vid universitetet i Lund och vid det internationella fredsforskningsinstitutet i Stockholm (SIPRI). Utskottet var vid förra riksmötet inte berett att föreslå riksdagen att besluta om ytterligare särskilda medel för en utbyggnad av basorganisationen för denna forskning.

Utskottet är inte heller nu av annan mening och erinrar om att universitet och högskolor är ålagda att genom omfördelning av medel åstadkomma förnyelse. Därvid får berörda högskoleorgan själva pröva behovet av resurser för bl. a. freds- och konfliktforskning.

Med hänvisning härtill föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1985/86:Ub716.

Till *kvinnoforskning* förordas ett förbättrat stöd i motion 1985/86:Ub724 (vpk). Särskilt uppmärksammas i motionen den roll forumorganisationerna (Forum för kvinnliga forskare och kvinnoforskning) kan spela på detta område, främst genom att anordna kurser med tvärvetenskaplig inriktning.

Till forumverksamheten utgår, enligt vad utskottet har erfarit, för närvarande 1 242 000 kr. via anslaget Samhällsvetenskapliga fakulteterna. Detta sker utifrån uttalanden i 1982 års proposition om forskning m. m. (prop. 1981/82:106 s. 46) om en prioritering av kvinnoforskning och jämställdhetsforskning. Forskningen inom båda dessa områden har på senare år successivt byggts ut. Förutom de nämnda medlen till forumverksamheten utgår medel också till fem särskilda tjänster i jämställdhetsforskning vid humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet (HSFR). De sistnämnda tjänsterna tillkom efter förslag i 1984 års forskningspolitiska proposition (prop. 1983/84:107, bil. 5, s. 67, UbU 1983/84:28, rskr. 1983/84:401). Vidare har under de senaste åren bl. a. inrättats en tjänst som professor i kvinnohistoria vid universitetet i Göteborg.

Behovet av ytterligare stöd till den redan prioriterade jämställdhets- eller kvinnoforskningen bör, som utskottet ser det, naturligen bedömas samlat och vägas mot andra behov av prioritering i den kommande forskningspropositionen.

Med det nu anförda avstyrker utskottet motion 1985/86:Ub724.

Sedan 1979 har ett tjugotal kvinnor beredskapsarbete vid *excerperingscentralen i Jörn*. I Jörn görs utdrag ur källmaterial inom bl. a. det genetisk-genealogiska forskningsområdet. Arbetsmarknadsstyrelsen, som för närvarande är huvudman för verksamheten, är enligt motion 1984/85:732 (fp) inte beredd att anslå medel för verksamheten efter den 1 juli 1986. Mot bakgrund av verksamhetens betydelse för forskning inom främst medicin hemställer motionären att excerperingscentralen i Jörn får status som fast arbetsplats med något organ inom utbildningsdepartementets område som huvudman.

Utskottet erinrar först om att likartade motionsyrkanden om en permanentning av verksamheten i såväl Jörn som Jokkmokk och Pajala, där en liknande verksamhet finns, behandlats av arbetsmarknadsutskottet både 1983 och 1984. Vid sin behandling av ärendet år 1984 anförde det nämnda utskottet (AU 1984/85:11, s. 91) följande:

Utskottet har full förståelse för motionärernas plädering för ett upprätthållande av registreringscentralerna i Pajala, Jokkmokk och Jörn. Bristen på sysselsättning i dessa regioner talar härför. Samtidigt har utskottet kunnat konstatera att de prioriteringar som har gjorts från centralt håll om satsningar på forskningens område f. n. inte omfattar några projekt av varaktig karaktär som skulle kunna förläggas till dessa arbetsplatser. Detta talar i och för sig för att en permanentning av verksamheten inte bör komma till stånd. Utskottet vill emellertid erinra om att det vid sidan av den centralt prioriterade forskningen kan finnas projekt som det från andra utgångspunkter är angeläget att få utförda vid de tre centralerna. Det bör nu bli en fråga för databasen att tillsammans med arbetsmarknadsmyndigheterna i resp. län utröna om dessa projekt är lämpliga som beredskapsarbeten. Om arbetsuppgifterna tillåter bör vid bestående brist på sysselsättning i de tre regionerna på sikt också en verksamhet i mera fasta former kunna övervägas.

Utbildningsutskottet vill för egen del konstatera att verksamheten i Jörn har tillkommit av arbetsmarknadsskäl och att den bör behandlas som en sysselsättningspolitisk fråga utifrån behovet av arbetstillfällen. Utskottet har inhämtat att en prioritering utifrån den medicinska forskningens behov inte är aktuell.

I fråga om projekt "som det från andra utgångspunkter är angeläget att få utförda" har utskottet erfarit att sådana nu prövats för den närmaste treårsperioden. Som resultat har länsarbetsnämnden, enligt vad utskottet erfarit, omvandlat tio av beredskapsarbetena till lönebidragsanställningar. Överenskommelse om finansiering finns mellan länsstyrelsen, länsarbetsnämnden och kommunen.

Utskottet konstaterar att berörda parter nu kommit överens om en lösning för de närmaste tre åren. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motion 1984/85:732.

I motion 1985/86:Ub553 (s, m, fp, c, vpk) hemställs om statligt stöd till inrättande av ett *centrum för vuxenutbildning i Linköping*. Motionärerna konstaterar att olika anordnare av vuxenutbildning bedriver skilda slag av utvecklingsarbete. Ett rationellt sammanförande av dessa insatser i organiserade former har enligt motionen goda förutsättningar i Linköping, där man länge ägnat sig åt bl. a. vuxenpedagogik.

Utskottet finner det värdefullt om Linköpings universitet, de kommunala myndigheterna och olika berörda organisationer i och omkring Linköping kan finna lokalt anpassade former för en närmare samverkan i vuxenutbildningsfrågor. Ansvaret för en sådan samverkan bör dock, som utskottet ser det, naturligen i första hand ligga på den lokala nivån. Utskottet har erfarit att en skrivelse om statligt stöd till verksamheten har ingivits till utbildningsdepartementet.

Med det anförda avstyrker utskottet motion 1985/86:Ub553.

Stöd till inrättande av en *resursbas i Östersund för glesbygdsforskning* innefattande även en professur, begärs i motion 1985/86:Ub722 (s). En lokalisering till Östersund och därmed till det inre av Norrland skulle enligt motionärerna garantera en god förankring av glesbygdsforskningen, vilken i sin tur kunde ge utvecklingsimpulser till den kringliggande glesbygden. För samordning och förstärkning av forskningen på området borde en professur inrättas vid högskolan i Östersund och knytas till den verksamhet som bedrivs av Centrum för regionalvetenskaplig forskning i Umeå (CERUM).

Utskottet får först erinra om att fasta forskartjänster endast kan inrättas vid högskoleenheter med fast forskningsorganisation. Inget hindrar dock att en innehavare av en sådan tjänst i praktiken bedriver sin verksamhet vid en annan enhet, om det berörda universitetet och högskolan kommer överens om detta.

Riksdagen har på förslag av utskottet avslagit likartade motionsyrkanden under båda de två senaste riksmötena (mot. 1983/84:1740 yrkande 2, UbU 1983/84:28 resp. mot. 1984/85:1950 yrkande 4, UbU 1984/85:33). Utskottet har därvid anfört att det i första hand är en fråga för berörda organ inom högskoleregionen att ta ställning till ökade resurser för glesbygdsforskning.

Utskottet ser inget skäl att nu frångå sina tidigare ställningstaganden och avstyrker därför motion 1985/86:Ub722.

Utskottet övergår nu till att behandla olika förslag om *tjänster som professor*.

Regeringen begär riksdagens bemyndigande att få inrätta två nya tjänster, överföra en ledigbliven tjänst till Matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna och omvandla en extra tjänst som professor till ordinarie. Den ena nya professuren kan tillskapas genom en donation och avses gälla bank- och finansvetenskap samt bli inrättad i Göteborg den 1 juli 1986. Den andra nya tjänsten kan tillkomma genom att en under anslaget Juridiska fakulteterna överstatförd professur i nationalekonomi i Uppsala överförs till Samhällsvetenskapliga fakulteterna (jfr punkt 3). Vid dessa fakulteter föreslås i sin tur indragning av en ledigbliven professur i pedagogik och pedagogisk psykologi vid universitetet i Stockholm. Därigenom frigjorda resurser föreslås överförda till att bekosta en professur i molekylärbiologi inom Matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna. Den fjärde och sista professuren är i dag en extra tjänst i pedagogisk psykologi och föreslås bli omvandlad till en ordinarie tjänst i pedagogik.

Utskottet har inget att erinra mot regeringens förslag om bemyndigande beträffande tjänster som professor och tillstyrker proposition 1985/86:100 i denna del.

I motion 1985/86:Ub718 (fp, s, m, c) hemställs att riksdagen uttalar sig för en *ordinariesättning av professur i öststatsforskning* i Uppsala inför budgetåret 1987/88. Motionärerna hänvisar till att riksdagen vid flera tillfällen uttalat sitt stöd till den s. k. områdesforskning som ägnas åt Östeuropa. På detta forskningsfält finns i vårt land, menar motionärerna, en rätt ansenlig vetenskaplig kompetens och därmed goda förutsättningar för framtida forskningsinsatser på området. Brister finns dock enligt motionen i fråga

om den institutionella basen. Det vetenskapliga arbetet i Uppsala har från 1983 letts av en extra professor. I samband med att denne tillträder en tjänst vid ett annat universitet uppstår en vakans.

Utskottet vill, i avvaktan på de samlade prioriteringarna i den aviserade forskningspropositionen, understryka det angelägna i öststatsforskning. Utskottet vill för övrigt fästa uppmärksamheten på att det redan mellan 1970 och 1981 fanns en särskild anordning med en extra professur på halvtid för ledningen av det vetenskapliga arbetet med öststatsforskning i Uppsala. Utskottet föreslår med hänvisning till det anförda att motionen inte nu föranleder något uttalande av riksdagen och avstyrker därmed motion 1985/86:Ub718.

Utskottet övergår nu till olika förslag beträffande *anslagsbelopp.*

Hänvisande till sammanställningen i budgetpropositionen (s. 302) av anslagets fördelning mellan bl. a. berörda universitet beräknar föredragande statsrådet anslaget till 220 592 000 kr. Regeringen föreslår att riksdagen till Samhällsvetenskapliga fakulteterna för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag om detta belopp. I förhållande till anslaget för innevarande budgetår innebär detta en ökning med 13 647 000 kr.

I tre motioner hemställs om ytterligare medel, dels för studiefinansiering inom forskarutbildning, dels för forskningsområdet i allmänhet.

Under anslaget till Samhällsvetenskapliga fakulteterna föreslås för *studiefinansiering inom forskarutbildning* totalt minst 41 266 000 kr. I motion 1985/86:Ub701 (vpk) yrkande 4 föreslås en tioprocentig uppräkning av det av regeringen föreslagna beloppet, dvs. med 4 126 000 kr.

Utskottet förordar, med hänvisning till vad som under punkt 1 i detta betänkande har anförts om studiefinansiering inom forskarutbildningen, att den i motionen föreslagna uppräkningen görs och tillstyrker alltså motion 1985/86:Ub701 yrkande 4.

I motionerna 1985/86:Ub807 (fp) yrkande 16 och Ub812 (c) yrkande 27 förordas med likartade motiveringar att anslaget höjs med 5 resp. 7,2 milj. kr. för en *allmän höjning av volym och kompetens inom det samhällsvetenskapliga forskningsområdet.* Motiveringarna ansluter till dem som i samma motioner (yrkandena 15 resp. 26) anförts för medelstillskott till Humanistiska fakulteterna. I motion 1985/86:Ub812 (c) yrkande 29 i denna del hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vikten av förstärkta resurser för samhällsvetenskaplig forskning.

Utskottet hänvisar till de redovisningar och ställningstaganden utskottet i det föregående anfört vid behandlingen av anslag till Humanistiska fakulteterna (punkt 1 i detta betänkande).

Utskottet avstyrker därmed motionerna 1985/86:Ub807 yrkande 16 och Ub812 yrkande 27 och yrkande 29 i denna del.

Utskottet föreslår att riksdagen till Samhällsvetenskapliga fakulteterna för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 224 718 000 kr.

Med det anförda hemställer utskottet

1. beträffande *förstärkta resurser för freds- och konfliktforskning*

att riksdagen avslår motion 1985/86:Ub716,

2. beträffande *förbättrat stöd till kvinnoforskning*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Ub724,

3. beträffande *excerperingscentralen i Jörn*
att riksdagen avslår motion 1984/85:732,

4. beträffande *ett centrum för vuxenutbildning i Linköping*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Ub553,

5. beträffande *en resursbas i Östersund för glesbygdsforskning*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Ub722,

6. beträffande *tjänster som professor*
att riksdagen bemyndigar regeringen att vidta de åtgärder som förordats i proposition 1985/86:100,

7. beträffande *ordinariesättning av tjänst som professor i öststatsforskning*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Ub718,

8. beträffande *anslagsbeloppet*
att riksdagen till *Samhällsvetenskapliga fakulteterna* med bifall till motion 1985/86:Ub701 yrkande 4 och med anledning av proposition 1985/86:100 samt med avslag på motionerna 1985/86:Ub807 yrkande 16 och 1985/86:Ub812 yrkande 27 och yrkande 29 i motsvarande del för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 224 718 000 kr.

5. Medicinska fakulteterna

Regeringen har under punkt D 20 (s. 306—311) föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga regeringen attt inrätta tjänster som professör i enlighet med vad som har förordats i propositionen,

2. bemyndiga regeringen att ändra benämningen av tjänster som professor i enlighet med vad som har anförts i propositionen,

3. till Medicinska fakulteterna för budgetåret 1986/87 anvisa ett reservationsanslag av 495 529 000 kr.

Motionerna

1985/86:Ub701 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

5. att riksdagen under anslaget till de medicinska fakulteterna bil. 10, D 20, Utbildningsdepartementet, beslutar anvisa 3 508 000 kr. utöver regeringens förslag.

1985/86:Ub708 av Iréne Vestlund (s) och Sture Ericson (s) vari yrkas att riksdagen uttalar sitt stöd för vad i motionen anförts om behovet av en professur i psykoterapiforskning.

1985/86:Ub717 av Arne Nygren (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna de krav som framförts i motionen om förstärkning av livsmedelsforskningen vid universitetet i Umeå.

1985/86:Ub720 av Gunnar Biörck i Värmdö (m) vari yrkas att riksdagen beslutar att inrätta en professur i kardiologi vid Karolinska institutet, med

placering vid Karolinska sjukhuset, fr. o. m. budgetåret 1986/87, varefter den befintliga e. o. professuren i lungmedicin vid institutet kan indras i samband med den nuvarande innehavarens pensionsavgång.

1985/86:Ub727 av Siri Häggmark m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen beslutar omvandla Rune Eliassons tjänst vid Karolinska institutet till en personlig professur för honom i andrologi.

1985/86:Ub729 av Börje Hörnlund m. fl. (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en institution för tillämpad näringsforskning inrättas vid Umeå universitet i enlighet med de riktlinjer som angetts i motionen.

1985/86:Ub805 av Anita Bråkenhielm (m) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av en professur i psykoterapiforskning.

Utskottet

Regeringen begär riksdagens bemyndigande att få *inrätta tjänster som professor* den 1 juli 1986, nämligen i långvårdsmedicin vid Karolinska institutet, i omvårdnadsforskning vid universitetet i Umeå samt i psykosocial miljömedicin, särskilt arbetsmedicin, vid Karolinska institutet.

Utskottet tillstyrker förslagen om inrättande av tjänster som professor i enlighet med vad som förordats i budgetpropositionen.

Riksdagens bemyndigande begärs även för att få ändra *benämningen av tjänster som professor*. En tjänst som professor i hälsovårdslära vid Karolinska institutet bör enligt föredragande statsrådet bevaras inom sitt nuvarande område men i samband med återbesättande av tjänsten ges ämnesbenämningen miljömedicin. Vidare förordas att en tjänst som professor i medicinsk fysik vid universitetet i Umeå den 1 juli 1987 eller vid den senare tidpunkt då tjänsten blir ledig får benämningen medicinsk biofysik. Slutligen förordas att en vakant tjänst i pediatrisk patologi vid Karolinska institutet den 1 juli 1986 benämns allmänmedicin.

Utskottet tillstyrker de tre föreslagna ändringarna beträffande benämning av tjänster som professor.

I motion 1985/86:Ub720 (m) yrkas att riksdagen skall besluta att en tjänst som professor i *kardiologi* skall inrättas vid Karolinska institutet den 1 juli 1986 och att en befintlig tjänst som professor i medicin, särskilt lungmedicin, skall dras in i samband med att innehavaren av denna tjänst pensioneras. I motionen framhålls att det bland institutets professorer inte funnits någon företrädare för ämnesområdet hjärtsjukdomar sedan år 1981.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandet anföra följande.

Vid riksmötet 1979/80 godkände riksdagen att en tjänst vid Karolinska institutet som professor i medicin med inriktning mot hjärtsjukdomar fick en ändrad inriktning mot medicinska njursjukdomar. Samtidigt inrättades

en personlig tjänst som professor i medicin med inriktning mot hjärtsjukdomar. Innehavaren av denna tjänst gick i pension år 1981. I samband med den nämnda ändringen av benämningen av en tjänst som professor i medicin vid Karolinska institutet betonade utskottet det väsentliga i att regering och riksdag så snart som möjligt fick underlag för ställningstagande till hur den kardiologiska forskningen i landet bäst kunde främjas (prop. 1979/80:135, UbU 1979/80:32, rskr. 1979/80:372). Vid riksmötet 1981/82 uttalade riksdagen att regeringen i budgetpropositionen år 1983 borde förelägga riksdagen förslag om inrättande av en tjänst i kardiologi (UbU 1981/82:26, rskr. 1981/82:334). Följande år bemyndigade riksdagen regeringen att inrätta en tjänst som professor i kardiologi den 1 juli 1983 vid universitetet i Göteborg (prop. 1982/83:100, UbU 1982/83:31, rskr. 1982/83:379).

I anslagsframställningen för budgetåret 1986/87 har UHÄ föreslagit att en tjänst som professor i kardiologi inrättas vid Karolinska institutet den 1 juli 1987 eller vid den senare tidpunkt då en tjänst som professor i medicin, särskilt lungmedicin, blir vakant med samtidig indragning av den senare tjänsten. Föredragande statsrådet har i årets budgetproposition inte tagit ställning till UHÄ:s förslag men förklarar att han avser att senare återkomma till denna fråga.

Utskottet har inhämtat att frågan om en professur i kardiologi vid Karolinska institutet fortfarande bereds inom regeringskansliet och att avsikten är att ställning till frågan skall tas i budgetarbetet inför 1987/88. Utskottet som anser att riksdagen inte bör föregripa den nu pågående beredningen av frågan avstyrker därmed motion 1985/86:Ub720.

I motion 1985/86:Ub727 (m) yrkas att en för docenten Rune Eliasson personlig tjänst vid Karolinska institutet skall omvandlas till en tjänst som professor i *andrologi*. Motionärerna erinrar om att utskottet vid föregående riksmöte anfört att utbildning och forskning inom ämnet andrologi är viktigt (UbU 1984/85:33).

Utskottet har inte underlag för att förorda en sådan omvandling av en tjänst vid Karolinska institutet som föreslås i motion 1985/86:Ub727. Något sådant förslag har inte förts fram av institutet eller av UHÄ. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motion 1985/86:Ub727.

Enligt motionerna 1985/86:Ub708 (s) och 1985/86:Ub805 (m) yrkande 1 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna att det föreligger behov av en tjänst som professor i *psykoterapiforskning*. Motionärerna anser att detta önskemål bör kunna tillgodoses i samband med omprövning av tjänster som professor. Psykoterapiforskningen behöver den förstärkning en sådan tjänst skulle innebära, bl. a. mot bakgrund av behovet av mera kunskap om de olika psykoterapeutiska metoder som används i dag. Psykoterapiutbildningen behöver också en bättre forskningsanknytning. Motionärerna hänvisar därvid till den översyn av psykoterapiutbildningen som gjorts på uppdrag av UHÄ.

Utskottet har inhämtat att översynsrapporten (UHÄ-rapport 1985:14) Högskolans psykoterapiutbildning, Förslag till förändringar, för närvarande remissbehandlas. Enligt rapporten kan psykoterapiforskningen förstärkas på flera sätt, t. ex. genom att tjänster inrättas i psykoterapi och genom att psykoterapi uppmärksammas mera inom ämnena psykiatri och psyko-

logi. Utskottet anser att riksdagen under pågående beredningsarbete inte bör ta ställning till frågan om inrättande av tjänst som professor i psykoterapiforskning. Motionerna 1985/86:Ub708 och 1985/86:Ub805 yrkande 1 avstyrks därför.

I två motioner, nämligen 1985/86:Ub717 (s) och 1985/86:Ub729 (c), hemställs om en förstärkning vid universitetet i Umeå av den *tillämpade näringsforskningen*. I båda motionerna nämns att en tjänst som professor i ämnet bör inrättas. I den senare motionen yrkas dessutom att en institution för ämnet skall inrättas vid universitetet och att tjänster vid denna institution skall knytas till den medicinska fakulteten. En fastare forskningsorganisation för den tillämpade näringsforskningen skulle enligt motionen vara av betydelse för samverkan med näringslivet. I motionen uppskattas kostnaderna för institutionspersonal till 1,27 milj. kr. och för utrustning till 2 milj. kr. Motionärerna begär att regeringen i samband med forskningspropositionen skall återkomma till riksdagen med förslag i frågan.

Utskottet anser att frågor om prioriteringar av större forskningsområden i princip bör tas upp vart tredje år i samband med forskningspropositionerna. Nästa forskningsproposition har aviserats till riksmötet 1986/87. Något underlag för ett ställningstagande till de i motionerna nu begärda förstärkningarna av den tillämpade näringsforskningen i Umeå har inte lagts fram inför budgetåret 1986/87. Det ankommer på de lokala högskolemyndigheterna att avgöra i vad mån en omprioritering av de resurser som står till universitetets förfogande bör göras till förmån för den tillämpade näringsforskningen. Utskottet erinrar om att det ankommer på universitetets styrelse att besluta om ett eventuellt inrättande av en institution. Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Ub717 i denna del och 1985/86:Ub729.

Beträffande tre befintliga *tjänster som professor i fysiologi* vid Karolinska institutet hänvisar utskottet till vad som tidigare under innevarande riksmöte har anförts (UbU 1985/86:24, s. 8—10).

Anslaget Medicinska fakulteterna föreslås i budgetpropositionen föras upp med 495 529 000 kr. Därav bör minst 35 083 000 kr. disponeras för *studiefinansiering inom forskarutbildning.*

I motion 1985/86:Ub701 (vpk) yrkande 5 hemställs att riksdagen skall räkna upp medlen till studiefinansiering med 10 % och under anslaget Medicinska fakulteterna anvisa 3 508 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit.

Utskottet förordar, med hänvisning till vad som i det föregående har anförts om studiefinansieringen inom forskarutbildningen under punkt 1 i detta betänkande, att en uppräkning med 10 % skall göras av medlen till studiefinansiering under förevarande anslag. Utskottet som i övrigt inte har något att erinra mot medelsberäkningen under anslaget föreslår att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Ub701 yrkande 5 anvisar (495 529 000 + 3 508 000 =) 499 037 000 kr.

Utskottet hemställer

1. beträffande *inrättande av tjänster som professor*

att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta tjänster som professor i enlighet med vad som förordats i proposition 1985/86:100,

2. beträffande *ändrad benämning av tjänster som professor*
att riksdagen bemyndigar regeringen att ändra benämning av tjänster som professor i enlighet med vad som förordats i proposition 1985/86:100,

3. beträffande *tjänst som professor i kardiologi*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Ub720,

4. beträffande *tjänst som professor i andrologi*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Ub727,

5. beträffande *psykoterapiforskning*
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Ub708 och 1985/86:Ub805 yrkande 1,

6. beträffande *tillämpad näringsforskning*
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Ub717 i denna del och 1985/86:Ub729,

7. beträffande *anslagsbeloppet*
att riksdagen till *Medicinska fakulteterna* med anledning av proposition 1985/86:100 och med bifall till motion 1985/86:701 yrkande 5 för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 499 037 000 kr.

6. Odontologiska fakulteterna

Regeringen har under punkt D 21 (s. 311—314) föreslagit riksdagen att till Odontologiska fakulteterna för budgetåret 1986/87 anvisa ett reservationsanslag av 54 585 000 kr.

Motionerna

1985/86:Ub701 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

6. att riksdagen under anslaget till de odontologiska fakulteterna bil. 10, D 21, Utbildningsdepartementet, beslutar anvisa 569 000 kr. utöver regeringens förslag.

1985/86:Ub728 av Margareta Persson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar omvandla en professur vid Karolinska institutets odontologiska fakultet i cariologi till en professur i odontologisk toxikologi.

1985/86:Ub733 av Pär Granstedt (c) och Larz Johansson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om en professur i odontologisk toxikologi.

Utskottet

Regeringen föreslår att riksdagen under *anslaget* Odontologiska fakulteterna skall anvisa 54 585 000 kr., varav minst 5 692 000 kr. bör disponeras för *studiefinansiering inom forskarutbildning.*

I motion 1985/86:Ub701 (vpk) yrkande 6 hemställs att riksdagen skall räkna upp medlen till studiefinansiering med 10 % och under anslaget Odontologiska fakulteterna anvisa 569 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit.

Utskottet förordar, med hänvisning till vad som i det föregående har anförts om studiefinansieringen inom forskarutbildningen under punkt 1 i detta betänkande, att en uppräkning skall göras med 10 % av medlen till studiefinansiering under förevarande anslag. Utskottet som i övrigt inte har något att erinra mot medelsberäkningen under anslaget föreslår att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Ub701 yrkande 6 anvisar (54 585 000 + 569 000 =) 55 154 000 kr.

Enligt motionerna 1985/86:Ub728 (s) och 1985/86:Ub733 (c) bör riksdagen besluta att en tjänst som professor i cariologi vid Karolinska institutet skall omvandlas till en tjänst som professor i *odontologisk toxikologi.* Motionärerna påpekar att förnyelse genom omprövning av tjänster försvåras vid odontologisk fakultet då det oftast endast finns en tjänst som professor inom varje ämnesområde. Vid Karolinska institutet finns emellertid två tjänster i cariologi, av vilka den ena för närvarande är vakant.

Utskottet har inhämtat att regeringen den 13 februari 1986 beslutat att universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) skall komma in med förslag till omprövning av den vakanta professuren i cariologi vid Karolinska institutet. UHÄ:s tidigare förslag att av besparingsskäl dra in resurser motsvarande en tjänst som professor i cariologi för att delfinansiera en tjänst i omvårdnadsforskning inom medicinsk fakultet har inte biträtts i budgetpropositionen. Då frågan om omprövning av tjänsten som professor i cariologi vid Karolinska institutet nu bereds bör riksdagen inte göra något uttalande. Motionerna avstyrks därför.

Utskottet hemställer

1. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen till *Odontologiska fakulteterna* med anledning av proposition 1985/86:100 och med bifall till motion 1985/86:Ub701 yrkande 6 för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 55 154 000 kr.,

2. beträffande *tjänst som professor i odontologisk toxikologi*

att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Ub728 och 1985/86:Ub733.

7. Farmaceutiska fakulteten

Regeringen har under punkt D 22 (s. 314—315) föreslagit riksdagen att till Farmaceutiska fakulteten för budgetåret 1986/87 anvisa ett reservationsanslag av 17 968 000 kr.

Motionerna

1985/86:Ub701 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

7. att riksdagen under anslaget till den farmaceutiska fakulteten bil. 10, D 22, Utbildningsdepartementet, beslutar anvisa 360 000 kr. utöver regeringens förslag.

1985/86:Ub712 av Gustav Persson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om inrättande av en professur i ämnet socialfarmaci inom den farmaceutiska fakulteten vid Uppsala universitet.

Utskottet

Regeringen föreslår under *anslaget* Farmaceutiska fakulteten att riksdagen skall anvisa 17 968 000 kr., varav minst 3 608 000 kr. bör disponeras för *studiefinansiering inom forskarutbildning.*

I motion 1985/86:Ub701 (vpk) yrkande 7 hemställs att riksdagen skall räkna upp medlen till studiefinansiering med 10 % och under anslaget Farmaceutiska fakulteten anvisa 360 000 kr. utöver vad regeringen har föreslagit.

Utskottet förordar, med hänvisning till vad som i det föregående har anförts om studiefinansieringen inom forskarutbildningen under punkt 1 i detta betänkande, att en uppräkning med 10 % skall göras av medlen till studiefinansiering under förevarande anslag. Utskottet som i övrigt inte har något att erinra mot medelsberäkningen under anslaget föreslår att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Ub701 yrkande 7 anvisar (17 968 000 + 360 000 =) 18 328 000 kr.

Enligt motion 1985/86:Ub712 (s) bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna att en tjänst som professor i *socialfarmaci* bör inrättas vid den farmaceutiska fakulteten vid universitetet i Uppsala. Motionärerna framhåller att undervisning i detta ämne ingår i utbildningen vid fakulteten och att det också finns möjligheter till forskarutbildning. De hävdar att institutionen för ämnet inte kan utvecklas på grund av resursbrist och att det behövs en tjänst som professor.

Utskottet erinrar om att universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) i anslagsframställningen för budgetåret 1986/87 framhållit behovet av en förstärkning av studiefinansieringen och av ökade medel för inrättande av mellantjänster. Även i långtidsbudgeten bedöms en förstärkning av basresurserna som angelägen. Något förslag om en ny tjänst som professor har inte förts fram. Med hänvisning till det anförda och till att utskottet i det föregående tillstyrkt en förstärkning av medlen till studiefinansiering — vilket överensstämmer med både fakultetens och UHÄ:s önskemål — föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1985/86:Ub712. I sammanhanget vill utskottet erinra om att fakulteten vid behov av förnyelse kan omfördela medel inom sina ekonomiska ramar.

Utskottet hemställer

1. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen till *Farmaceutiska fakulteten* med anledning av proposition 1985/86:100 och med bifall till motion 1985/86:Ub701 yr-

kande 7 för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 18 328 000 kr.,

2. beträffande *tjänst som professor i socialfarmaci*

att riksdagen avslår motion 1985/86:Ub712.

8. Matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna

Regeringen har under punkt D 23 (s. 315—320) föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att inrätta tjänster som professor i enlighet med vad som har förordats i propositionen,

2. till Matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna för budgetåret 1986/87 anvisa ett reservationsanslag av 443 924 000 kr.

Motionerna

1985/86:Ub593 av Nils Berndtson (vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts rörande en geofysisk institution vid Linköpings universitet.

1985/86:Ub701 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

8. att riksdagen under anslaget till de matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna bil. 10, D 23, Utbildningsdepartementet, beslutar anvisa 6 718 000 kr. utöver regeringens förslag.

1985/86:Ub717 av Arne Nygren (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna de krav som framförts i motionen om förstärkning av livsmedelsforskningen vid universitetet i Umeå.

1985/86:Ub731 av Börje Hörnlund m. fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär att UHÄ och Umeå universitet får i uppdrag att forma ett miljöforskningscentrum vid Umeå universitet, i enlighet med vad som redovisats i motionen,

2. att riksdagen beslutar ställa erforderliga medel till förfogande så att kvalificerad toxikologisk kompetens kan tillföras Umeå miljöforskningscentrum.

Utskottet

Regeringen begär riksdagens bemyndigande att få *inrätta tjänster som professor* den 1 juli 1986 i kärnkemi och kärnfysik resp. neutronspridningsfysik vid universitetet i Uppsala. Båda tjänsterna och huvudmannaskapet för det naturvetenskapliga forskningslaboratoriet i Studsvik överförs till universitetet från naturvetenskapliga forskningsrådet. Vidare föreslås att en tjänst inrättas vid universitetet i Stockholm den 1 juli 1986 i molekylär biologi med samtidig indragning av en tjänst där som professor i pedagogik och pedagogisk psykologi. Slutligen förordas att en tjänst som professor i zoologi skall inrättas den 1 juli 1986 vid universitetet i Göteborg. Detta sker inom universitetets ekonomiska ramar. Tjänsten skall vara personlig för professorn Hans Bertil Åkesson.

Utskottet tillstyrker att regeringen får det begärda bemyndigandet att inrätta tjänster som professor i enlighet med vad som förordats i budgetpropositionen.

Ett *miljöforskningscentrum* vid universitetet i Umeå bör enligt motion 1985/86:Ub731 (c) yrkande 1 inrättas. Riksdagen bör hos regeringen begära att universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) och universitetet får i uppdrag att utforma ett sådant centrum i enlighet med vad som redovisas i motionen. Den existerande kompetensen vid universitetet inom biokemi, ekologi samt miljö- och yrkesmedicin bör enligt motionärerna kompletteras med kompetens inom humantoxikologi och djurtoxikologi. Riksdagen bör dessutom besluta att ställa erforderliga medel till förfogande för ändamålet (yrkande 2). I motionen anges inte vilket belopp som skulle behövas.

Utskottet har erfarit att frågan om förstärkning av miljöforskningen vid universitetet i Umeå tas upp i samband med universitetets anslagsframställning för budgetåret 1987/88. Frågan kommer således att aktualiseras i budgetarbetet inför nästa års budgetproposition. Utskottet vill erinra om att det ankommer på universitetets styrelse att besluta om indelningen i institutioner och andra arbetsenheter. Utskottet hemställer mot bakgrund av det anförda att riksdagen avslår motion 1986/87:Ub731.

I motion 1985/86:Ub717 (s) hemställs om förstärkning av livsmedelsforskningen vid universitetet i Umeå bl. a. med en tjänst som professor i *fiskbiologi*.

Utskottet har under punkt 5 i detta betänkande konstaterat att det inte föreligger något underlag för de i motionen föreslagna förstärkningarna av näringsforskningen vid universitetet i Umeå och att prioritering av olika mera omfattande forskningsområden bör ses i ett större sammanhang i samband med den väntade forskningspropositionen nästa år. Utskottet har också påpekat att en högskola inom sina ekonomiska ramar kan förnya forskningen genom omprioritering av tillgängliga medel. Med det anförda avstyrker utskottet motion 1985/86:Ub717 i denna del.

Regeringen föreslår att riksdagen under *anslaget* Matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna skall anvisa 443 924 000 kr., varav minst 67 188 000 kr. bör disponeras för *studiefinansiering inom forskarutbildning*.

I motion 1985/86:Ub701 (vpk) yrkande 8 hemställs att riksdagen skall räkna upp medlen till studiefinansieringen med 10 % och under anslaget Matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna anvisa 6 718 000 kr. utöver vad regeringen har föreslagit.

Utskottet förordar, med hänvisning till vad som i det föregående har anförts om studiefinansieringen inom forskarutbildningen under punkt 1 i detta betänkande, att en uppräkning med 10 % skall göras av medlen till studiefinansiering under förevarande anslag. Utskottet som i övrigt inte har något att erinra mot medelsberäkningen under anslaget föreslår att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Ub701 yrkande 8 samt med avslag på motion 1985/86:Ub731 yrkande 2 anvisar (443 924 000 + 6 718 000 =) 450 642 000 kr.

Riksdagen bör enligt motion 1985/86:Ub593 (vpk) som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om en *geofysisk institution vid universitetet i Linköping*. I motionen erinras om att flyttning av en meteorologisk institution från Stockholm eller Uppsala diskuterades i samband med att Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) flyttades till Norrköping. Eftersom institutet, förutom meteorologisk verksamhet, även bedriver verksamhet inom områdena hydrologi och oceanografi anser motionären att den lämpligaste lösningen skulle vara att inrätta en geofysisk institution i Linköping. Några mer omfattande utredningar torde enligt motionären inte behövas varför regeringen snarast bör förelägga riksdagen förslag i frågan.

Institutioner för meteorologi finns för närvarande vid universiteten i Uppsala och Stockholm. En institution för geofysik finns vid universitetet i Uppsala. Där finns även en avdelning för hydrologi. En institution för oceanografi finns vid universitetet i Göteborg.

Universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) tillsatte år 1983 en särskild arbetsgrupp för översyn och profilering av geovetenskaperna. Arbetsgruppen har avgivit en rapport (UHÄ-rapport 1984:21) Geovetenskaper vid svenska universitet och högskolor. I rapporten bedöms de skäl kvarstå som tidigare anförts mot en flyttning av institutionerna i meteorologi i Stockholm och Uppsala. Remissbehandlingen av rapporten är avslutad och UHÄ räknar med att i anslagsframställningen för budgetåret 1987/88 ta ställning till de frågor om förstärkning och profilering av geovetenskaperna som aktualiserats i rapporten.

Någon utredning att lägga till grund för ett beslut om flyttning av någon eller några institutioner eller delar av dem till universitetet i Linköping i syfte att bilda en geofysisk institution där finns enligt vad utskottet inhämtat inte. Med det anförda bör riksdagen avslå motion 1985/86:Ub593.

Utskottet hemställer

1. beträffande *tjänster som professor*

att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta tjänster som professor i enlighet med vad som förordats i proposition 1985/86:100,

2. beträffande *ett miljöforskningscentrum vid universitetet i Umeå*

att riksdagen avslår motion 1985/86:Ub731 yrkande 1,

3. beträffande *tjänst som professor i fiskbiologi*

att riksdagen avslår motion 1985/86:Ub717 i denna del,

4. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen till *Matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna* med anledning av proposition 1985/86:100, med bifall till motion 1985/86:Ub701 yrkande 8 och med avslag på motion 1985/86:Ub731 yrkande 2 för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 450 642 000 kr.,

5. beträffande *geofysik vid universitetet i Linköping*

att riksdagen avslår motion 1985/86:Ub593.

Regeringen har under punkt D 24 (s. 320—324) föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att inrätta tjänster som professor i enlighet med vad som har förordats i propositionen,

2. till Tekniska fakulteterna för budgetåret 1986/87 anvisa ett reservationsanslag av 432 148 000 kr.

Motionerna

1985/86:Ub701 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

9. att riksdagen under anslaget till de tekniska fakulteterna bil. 10, D 24, utbildningsdepartementet, beslutar anvisa 6 191 000 kr. utöver regeringens förslag.

1985/86:Ub709 av Per Olof Håkansson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande den fortsatta uppbyggnaden av forskningen och forskarutbildningen inom polymerområdet m. m.

1985/86:Ub725 av Inga-Britt Johansson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen uttalar vad som i motionen anförts om behovet av en professur i byggnadsvård vid A-sektionen inom Chalmers tekniska högskola i Göteborg.

1985/86:Ub812 av Pär Granstedt m. fl. (c) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

30. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om omvandling av vissa professurer vid tekniska högskolan i Lund.

1985/86:Ub820 av Per Unckel m. fl. (m) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

3. att riksdagen beslutar om en höjning av anslaget D 24. Tekniska fakulteterna med 15 milj. kr. utöver regeringens förslag.

1985/86:Ub835 av Rune Rydén (m) och Olle Aulin (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ökade resurser till utbildning och forskning inom informationsteknologi/mikroelektronik vid Lunds universitet.

Utskottet

Regeringen begär riksdagens bemyndigande att få *inrätta tjänster som professor* den 1 juli 1986, nämligen i datorsystem för konstruktion och tillverkning resp. i hörselteknik, båda vid tekniska högskolan i Stockholm (KTH), i elektroniska komponenter vid Chalmers tekniska högskola (CTH) samt i reglerteknik resp. signalbehandling vid högskolan i Luleå.

Utskottet tillstyrker förslagen och föreslår att riksdagen lämnar regeringen det begärda bemyndigandet.

I budgetpropositionen redovisas att två tjänster som professor vid högskolan i Luleå, nämligen i kommunal anläggningsmetodik resp. arbetsmiljöplanering, är vakanta sedan lång tid. UHÄ:s planeringsberedning för bl. a. de tekniska fakulteterna har därför i december 1984 i skrivelse till högskolan i Luleå uppmanat denna att tillskapa nya professurer inom *datateknikområdet* genom omprövning av befintliga, vakanta tjänster. Föredragande statsrådet anser emellertid att högskolan i Luleå, som är den yngsta av landets högskolor med fasta forskningsresurser, tills vidare bör hålla fast vid den forskningsinriktning som länge varit under uppbyggnad. Högskolan bör enligt statsrådets mening göra förnyade ansträngningar att finna lämpliga innehavare av professurerna i kommunal anläggningsteknik resp. arbetsmiljöplanering.

Enligt motion 1985/86:Ub812 (c) yrkande 30 bör högskolan i Luleå få möjlighet att omvandla de vakanta tjänsterna till tjänster inom datateknikområdet.

Utskottet delar föredragande statsrådets uppfattning att den inriktning tjänsterna i Luleå fått från början bör kvarstå tills vidare. Både den kommunala anläggningstekniken och arbetsmiljöplaneringen är områden av stor betydelse för samhällsutvecklingen. I det föregående har utskottet tillstyrkt att två tjänster som professor inrättas vid högskolan i Luleå inom dataområdet, nämligen inom reglerteknik resp. signalbehandling. Denna förstärkning inom dataområdet har betydelse för den grundläggande utbildningen inom området som byggts ut kraftigt under senare år. Inom ramen för anvisade medel — både under ordinarie anslag och under anslag som anvisats av regionalpolitiska skäl — har högskolan möjlighet att ytterligare förstärka dataområdet. Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1985/86:Ub812 yrkande 30.

Riksdagen bör enligt motion 1985/86:Ub725 (s) som sin mening uttala att en tjänst som professor i *byggnadsvård* behövs vid arkitektursektionen vid CTH. Motionärerna erinrar om att det omfattande program för renovering, ombyggnad och tillbyggnad (ROT) som riksdagen beslutat om gör behovet av ökade kunskaper om ombyggnad och byggnadsvård stort. Motionärerna redovisar den verksamhet inom området som redan finns vid CTH och som enligt deras mening nu behöver förstärkas.

Utskottet har tidigare under detta riksmöte (UbU 1985/86:25) tillstyrkt regeringens förslag att dels inrätta bebyggelseantikvariska linjen om 120 poäng och linjen i restaureringskonst om 40 poäng, dels inrätta en tjänst som professor i restaureringskonst vid konsthögskolan i Stockholm. Något förslag om en tjänst som professor i byggnadsvård har inte förts fram av UHÄ för detta budgetår. Utskottet erinrar i sammanhanget om att UHÄ avser att låta en ingående prövning av arkitektur- samt väg- och vattenbyggnadssektionerna ingå i det kommande fakultetsprogrammet för teknisk fakultet. Med det anförda avstyrker utskottet motion 1985/86:Ub725.

I motion 1985/86:Ub835 (m) yrkas att riksdagen skall ge regeringen till känna att det behövs ökade resurser till utbildning och forskning inom området *informationsteknologi/mikroelektronik* vid universitetet i Lund. I motionen redovisas ett program för uppbyggnad av denna utbildning och

forskning vilket utarbetats av universitetet tillsammans med näringslivet i Skåne.

Utskottet har i betänkande UbU 1985/86:21 tillstyrkt regeringens förslag i proposition 1985/86:125 att på tilläggsbudget III för budgetåret 1985/86 anvisa 24 milj. kr. till utbildning vid universitetet i Lund inom den tekniska sektorn, bl. a. inom området informationsteknologi/mikroelektronik. Detta innebär att en väsentlig del av universitetets program inom området kan förverkligas. Något uttalande i frågan från riksdagens sida behövs således inte, varför motion 1985/86:Ub835 bör avslås av riksdagen.

Enligt motion 1985/86:Ub709 (s) bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna att det behövs en fortsatt uppbyggnad av forskningen och forskarutbildningen inom *polymerområdet m. m.* Denna uppbyggnad bör enligt motionen ske i Skåne och lämpligen vid universitetet i Lund.

Inför utarbetandet av ett fakultetsprogram för kemiområdet har UHÄ låtit göra en översyn av utbildning och forskning inom kemi och kemiteknik. Några konkreta förslag om utbyggnad av speciellt polymerteknikområdet vid universitetet i Lund har inte förts fram. Då utskottet inte har underlag för något uttalande i frågan, bör riksdagen avslå motion 1985/86:Ub709.

Regeringen föreslår att riksdagen under *anslaget* Tekniska fakulteterna skall anvisa 432 148 000 kr., varav minst 61 913 000 kr. bör disponeras för *studiefinansiering inom forskarutbildning.*

I motion 1985/86:701 (vpk) yrkande 9 hemställs att riksdagen skall räkna upp medlen till studiefinansiering med 10 % och under anslaget Tekniska fakulteterna anvisa 6 191 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit.

Enligt motion 1985/86:Ub820 (m) yrkande 3 bör riksdagen besluta om en höjning av anslaget Tekniska fakulteterna med 15 milj. kr. I motionen förordas bl. a. att doktorandtjänster skall ersätta utbildningsbidrag och att möjligheter till en fortsatt karriär bör förbättras genom inrättande av fler meriteringstjänster.

Utskottet förordar, med hänvisning till vad som i det föregående har anförts om studiefinansieringen inom forskarutbildningen under punkt 1 i detta betänkande, att en uppräkning med 10 % skall göras av medlen till studiefinansiering under förevarande anslag. I betänkandet UbU 1985/86:21 har utskottet behandlat frågor om förstärkning av det tekniska området utöver regeringens förslag. Med hänvisning härtill föreslår utskottet att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Ub701 yrkande 9 och med avslag på motion 1985/86:Ub820 yrkande 3 under anslaget Tekniska fakulteterna anvisar (432 148 000 + 6 191 000 =) 438 339 000 kr.

Utskottet hemställer

1. beträffande *inrättande av tjänster som professor*

att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta tjänster som professor i enlighet med vad som anförts i proposition 1985/86:100,

2. beträffande *tjänster som professor inom datateknikområdet*

att riksdagen avslår motion 1985/86:Ub812 yrkande 30,

3. beträffande *tjänst som professor i byggnadsvård*

att riksdagen avslår motion 1985/86:Ub725,

4. beträffande *informationsteknologi/mikroelektronik*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Ub835 i denna del,
5. beträffande *polymerområdet*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Ub709,
6. beträffande *anslagsbeloppet*
att riksdagen till *Tekniska fakulteterna* med anledning av proposition 1985/86:100, med bifall till motion 1985/86:Ub701 yrkande 9 och med avslag på motion 1985/86:Ub820 yrkande 3 för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 438 339 000 kr.

10. Temaorienterad forskning

Regeringen har under punkt D 25 (s. 324—326) föreslagit riksdagen att till Temaorienterad forskning för budgetåret 1986/87 anvisa ett reservationsanslag av 18 017 000 kr.

Motionerna

1985/86:Ub701 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

10. att riksdagen under anslaget till temaorienterad forskning bil. 10, D 25, Utbildningsdepartementet, beslutar anvisa 276 000 kr. utöver regeringens förslag.

1985/86:Ub812 av Pär Granstedt m. fl. (c) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

31. att riksdagen beslutar att ett nytt tema, Barn, skall inrättas vid universitetet i Linköping,

32. att riksdagen, under anslaget D 25, Temaorienterad forskning, anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 100 000 kr. förhöjt belopp om 18 117 000 kr.

Utskottet

Under anslaget Temaorienterad forskning bekostas forskning inom fyra olika teman vid universitetet i Linköping.

Inför budgetåret 1986/87 har universitetet föreslagit att principbeslut skall fattas om ett femte *tema, Barn*. Även UHÄ anser att detta tema bör inrättas och snabbt byggas upp.

Föredragande statsrådet delar uppfattningen att behovet av ytterligare kunskap om barn är stort inom många samhällssektorer, inte minst inom skola och förskola. Enligt statsrådet bör UHÄ inför budgetåret 1987/88 undersöka möjligheterna till finansiering av ett tema Barn genom omfördelning inom befintliga resurser.

Enligt motion 1985/86:Ub812 (c) bör riksdagen besluta dels att tema Barn skall inrättas vid universitetet i Linköping (yrkande 31), dels att 100 000 kr. skall anvisas för budgetåret 1986/87 för att uppbyggnaden skall kunna påbörjas (yrkande 32).

Även utskottet delar regeringens och motionärernas uppfattning att det behövs mera forskning om barn och barns villkor. Utskottet anser emellertid att UHÄ till budgetåret 1987/88 bör få pröva om tema Barn kan finansieras genom omfördelning inom befintliga resurser. Riksdagen bör därför avslå motion 1985/86:Ub812 yrkande 31.

Regeringen föreslår att riksdagen under *anslaget* Temaorienterad forskning skall anvisa 18 017 000 kr., varav minst 2 764 000 kr. bör disponeras för *studiefinansiering inom forskarutbildning*.

I motion 1985/86:Ub701 (vpk) yrkande 10 hemställs att riksdagen skall räkna upp medlen till studiefinansiering med 10 % och under anslaget Temaorienterad forskning anvisa 276 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit.

Utskottet förordar, med hänvisning till vad som i det föregående har anförts om studiefinansieringen inom forskarutbildningen under punkt 1 i detta betänkande, att en uppräkning med 10 % skall göras av medlen till studiefinansiering under förevarande anslag. Utskottet som i övrigt inte har något att erinra mot medelsberäkningen under anslaget föreslår att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Ub701 yrkande 10 och med avslag på motion 1985/86:Ub812 yrkande 32 anvisar (18 017 000 + 276 000 =) 18 293 000 kr.

Utskottet hemställer

1. beträffande *tema Barn*

att riksdagen avslår motion 1985/86:Ub812 yrkande 31,

2. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen till *Temaorienterad forskning* med anledning av proposition 1985/86:100, med bifall till motion 1985/86:Ub701 yrkande 10 och med avslag på motion 1985/86:Ub812 yrkande 32 för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 18 293 000 kr.

11. Kungl. biblioteket

Utskottet tillstyrker regeringens under punkt D 26 (s. 326—327) framlagda förslag och hemställer

att riksdagen till *Kungl. biblioteket* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 48 764 000 kr.

12. Statens psykologisk-pedagogiska bibliotek

Utskottet tillstyrker regeringens under punkt D 27 (s. 328) framlagda förslag och hemställer

att riksdagen till *Statens psykologisk-pedagogiska bibliotek* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 3 747 000 kr.

13. Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål

Regeringen har under punkt D 28 (s. 328—329) föreslagit riksdagen att till Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål för budgetåret 1986/87 anvisa ett reservationsanslag av 52 155 000 kr.

1985/86:Ub570 av Margitta Edgren (fp) och Kjell-Arne Welin (fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär tillkännagivande till UHÄ att hänsyn skall tas till Lunds universitetsbiblioteks ställning som andra nationalbibliotek vid fördelning av anslag.

1985/86:Ub614 av Rune Rydén (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att medel till högskolebiblioteken skall anvisas under särskilt anslag.

1985/86:Ub706 av Bo Forslund m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av en ökning av anslaget för kontaktverksamhet m. m. vid de nya högskolorna.

1985/86:Ub719 av Hans Rosengren (s) vari yrkas att riksdagen begär att regeringen lämnar förslag till förstärkning av universitetens och högskolornas kontaktsekretariatverksamhet i enlighet med i motionen angivna riktlinjer.

1985/86:Ub807 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

17. att riksdagen beslutar att under anslaget D 28. Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål anslå 5 000 000 kr. utöver vad regeringen har föreslagit, som förstärkning av de vetenskapliga biblioteken.

1985/86:Ub812 av Pär Granstedt m. fl. (c) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

24. att riksdagen under anslaget D 28. Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål anvisar 5 milj. kr. för att öka möjligheterna för lärare vid högskolor utan fasta forskningsresurser att bedriva forskning,

25. att riksdagen beslutar att under anslaget D 28 anvisa 57 155 000 kr.

1985/86:Ub814 av Sven Lundberg m. fl. (s) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av riktade åtgärder för näringslivs- och teknikutveckling i Västernorrlands län, innefattande bl. a. permanentning av högskolan i Sundsvall—Härnösand med kontaktsekretariat.

1985/86:Ub834 av Gunnar Björk i Gävle (c) och Gunnel Jonäng (c) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

5. att riksdagen begär att regeringen tar initiativ till ökad forskning vid de mindre högskolorna.

1985/86:Ub836 av Rune Backlund (c) och Kersti Johansson (c) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

4. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts angående vidgad FoU-verksamhet i Jönköping inom handikappområdet.

För förstärkning av biblioteksresurser föreslås under detta anslag i budgetpropositionen en engångsanvisning om totalt 1 340 000 kr. för bokinköp vid Kungl. biblioteket och för vissa kostnader i samband med statens övertagande av biblioteket vid Leufsta bruk.

Situationen för *universitetsbiblioteken* behandlas i två motioner.

I motion 1985/86:Ub570 (fp) begärs att särskild hänsyn skall tas till den ställning universitetsbiblioteket i Lund har som "andra nationalbibliotek" vid fördelning av anslag. Biblioteket skall enligt förordningen (1978:779) om pliktexemplar av skrifter och ljud- och bandupptagningar bevara det s. k. nationella reservexemplaret av allt svenskt tryck. Motionärerna motiverar en särbehandling av universitetsbiblioteket med att detta genom hantering och lagring av reservexemplaren utför en uppgift som är av nationellt och inte bara regionalt intresse. Totalkostnaden för denna nationella funktion har av den berörda biblioteksnämnden beräknats till inemot 4 milj. kr.

Denna nationella uppgift uppmärksammas också i motion 1985/86:Ub614 (m), i vilken begärs att medel till högskolebiblioteken skall anvisas under ett särskilt, på riksstaten uppfört anslag och ej som nu inom ramen för anslagen till resp. högskoleenhet. Med ett särskilt anslag skulle enligt motionären t. ex. det nationella perspektivet kunna uppmärksammas både beträffande universitetsbiblioteket i Lund och i systemet med ansvarsbibliotek för olika ämnesområden. Även det faktum att vissa högskolebibliotek nu anskaffar lokala datorsystem anförs av motionären som motiv för någon form av central styrning.

Utskottet har erfarit att de omkostnader universitetsbiblioteket i Lund har för hanteringen av ett ständigt växande bestånd av reservexemplar nu ökat så, att andra områden av bibliotekets verksamhet riskerar att bli lidande. Enligt uppgift från universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) kommer denna fråga att behandlas i ämbetets anslagsframställning för budgetåret 1987/88. Utskottet förutsätter därmed att den aktualiserade biblioteksfrågan kommer att tas upp i 1987 års forskningsproposition.

Överväganden om förändringar av anslagssystemet för högskolebiblioteken har enligt utskottets uppfattning direkt anknytning till den översyn av högskolans anslags- och styrsystem som aviserats i årets budgetproposition. Med hänvisning till det som nu anförts avstyrker utskottet motionerna 1985/86:Ub570 och 1985/86:Ub614.

En förstärkning av *bibliotekens resurser* med ytterligare 5 milj. kr. förordas i motion 1985/86:Ub807 (fp) yrkande 17. Särskilt betonas behovet av mer resurser till de vetenskapliga biblioteken på de humanistiska och samhällsvetenskapliga ämnesområdena, där litteratur och tidskrifter som de dominerande forskningsinstrumenten av motionärerna jämförs med den tekniska utrustningen på de tekniska och naturvetenskapliga ämnesområdena. Motionärerna finner att kostnadsutvecklingen på området under en följd av år har överstigit anslagsökningarna, vilket haft negativ effekt på särskilt inköpen av utländsk litteratur.

Utskottet erinrar om att UHÄ i sin anslagsframställning har redovisat hur biblioteksverksamheten kan förstärkas med 1,55 milj. kr. genom överföring

av resurser från övriga gemensamma högskolefunktioner. Tillsammans med den tidigare nämnda engångsanvisningen om 1,34 milj. kr. erhålls därmed för budgetåret 1986/87 en resursförstärkning om nästan 3 milj. kr. Ytterligare extra medel till biblioteken måste enligt utskottets mening tillskapas genom lokala omprioriteringar.

Utskottet delar uppfattningen att de vetenskapliga biblioteken har en central roll för forskning och utbildning och förutsätter att regeringen kommer att pröva möjligheterna till en resursförstärkning för biblioteken vid beredningen av den kommande forskningspropositionen.

Med hänvisning till vad som nu anförts avstyrker utskottet motion 1985/86:Ub807 yrkande 17 i denna del.

I budgetpropositionen föreslås att riksdagen till Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 52 155 000 kr. Därav föreslås sammanlagt 8 685 000 kr. för verksamhet med *kontaktforskare* samt *högskolans kontaktorganisation* m. m.

I motionerna 1985/86:Ub706 (s) och 1985/86:Ub719 (s) förordas olika förstärkningar av denna verksamhet. Förslaget i motion 1985/86:Ub706 avser ökade anslag för kontaktverksamheten vid de mindre högskolorna och motiveras med att dessa behöver ökade medel för sin funktion som kontaktlänk mellan forskningen och det omgivande samhället. I motion 1985/86:Ub719 om förstärkning av kontaktsekretariatverksamheten hänvisas till att företrädare för både näringsliv och fackliga organisationer kommer att ha ökade behov av kontakter och konsultation i forsknings- och utbildningsfrågor, när förnyelsefonderna tas i anspråk.

I motion 1985/86:Ub814 (s) yrkande 3 föreslås att kontaktsekretariatet vid högskolan i Sundsvall—Härnösand blir permanent. Förslaget är ett led i en förstärkning av teknikutbildningen i Västernorrlands län.

Utskottet delar motionärernas uppfattning om värdet av kontaktverksamheten. Utskottet vill dock, i likhet med vad som gjordes förra året med anledning av ett motionsledes framfört yrkande på detta område (UbU 1984/85:33 s. 28), erinra om att medlen för kontaktverksamheten vid de mindre högskoleenheterna endast är att ses som ett inledande stöd och stimulansbidrag för att bygga upp en kontaktorganisation. Verksamheten har nu breddats till att omfatta i stort sett samtliga län och högskoleenheter. Utskottet har vidare erfarit att UHÄ under budgetåret 1985/86 utvärderar verksamheten för att därmed kunna ge underlag för bedömningar i fråga om verksamhetsformer och resursbehov inför forskningspropositionen.

Utskottet avstyrker med hänvisning till det anförda motionerna 1985/86:Ub706, 1985/86:Ub719 och 1985/86:Ub814 yrkande 3.

Under anslaget beräknas särskilda medel om 33 870 000 kr. för finansiering av den forskning som bedrivs av bl. a. högskolelektorer. Med den nya arbets- och tjänsteorganisationen för lärare i högskolan (prop. 1984/85:57, UbU 1984/85:9, rskr. 1984/85:115) vidgas friheten att lokalt förfoga över resurserna, bl. a. den rörliga resurs som skall finnas för forskning för varje fakultet och högskoleregion. Denna resurs skall bl. a. ge vetenskapligt kompetenta lärare tid för s. k. kompetensuppehållande forskning.

Möjligheterna till sådan bör enligt föredragande statsrådet vara någorlunda lika för olika tjänstekategorier, oavsett högskoleenhet (prop. s. 292). Eftersom ingen samlad bild finns av antalet tjänster som högskolelektor (motsv.) per fakultet och högskoleenhet efter den 1 juli 1986, har ingen bedömning kunnat göras av en lämplig fördelning av resurserna. Föredragande statsrådet har därför även för budgetåret 1986/87 beräknat medel för den kompetensuppehållande forskningen under detta anslag och avser att återkomma med förslag till fördelning på fakulteter och högskoleenheter/-regioner i 1987 års forskningsproposition.

I tre motioner föreslås ökade satsningar på *forskning vid mindre högskolor.*

I motion 1985/86:Ub812 (c) yrkandena 24 och 25 hemställs att riksdagen under anslaget anvisar ytterligare 5 milj. kr. för att öka möjligheterna för lärare vid högskolor utan fasta forskningsresurser att bedriva forskning. Möjligheterna att kombinera undervisning och forskning ökar med den nya lärartjänstordningen för högskolan, vilket motionärerna finner särskilt betydelsefullt för forskningen också vid de mindre högskolorna.

I motion 1985/86:Ub834 (c) yrkande 5 föreslås att riksdagen skall begära initiativ till en ökning av medlen för forskning vid de mindre högskolorna. Motionärerna nämner särskilt högskolan i Gävle—Sandviken. De betonar vikten av att staten slår vakt om de mindre högskolorna och förser dessa med en sådan kompetens, att de kan vidareutvecklas.

Behov av en ökad satsning i Jönköping på forskning inom handikappområdet framförs i motion 1985/86:Ub836 (c) yrkande 4. Motionärerna hänvisar till den samlade handikappkompetens som kan utnyttjas vid högskolan i Jönköping och på andra håll i länet.

Utskottet erinrar om att föredragande statsrådet i budgetpropositionen sagt sig ämna återkomma i nästa års forskningsproposition med förslag till hur den rörliga resursen bör fördelas på olika fakulteter och högskolor.

Utskottet anser det även i övrigt vara naturligt att invänta de samlade bedömningar som är att vänta i 1987 års forskningsproposition och avstyrker därför nu motionerna 1985/86:Ub812 yrkande 24, 1985/86:Ub834 yrkande 5 och 1985/86:Ub836 yrkande 4. Vad gäller frågan om handikappforskning vid högskolan i Jönköping erinrar utskottet om vad som tidigare anförts i ärendet (UbU 1983/84:28 s. 43 ff. och UbU 1984/85:33 s. 29).

I fråga om *anslagsbeloppet* föreslår utskottet, som inte har något att erinra mot medelsberäkningen, att riksdagen med bifall till proposition 1985/86:100 till Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 52 155 000 kr. Riksdagen bör därjämte avslå motionerna 1985/86:Ub807 yrkande 17 i denna del och 1985/86:Ub812 yrkande 25.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

1. beträffande *universitetsbiblioteken*

att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Ub570 och 1985/86:Ub614,

2. beträffande *de vetenskapliga bibliotekens resurser*

att riksdagen avslår motion 1985/86:Ub807 yrkande 17 i denna del,

3. beträffande *kontaktforskare* och *högskolans kontaktorganisation*

att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Ub706, 1985/86:Ub719, och 1985/86:Ub814 yrkande 3,

4. beträffande *forskning vid mindre högskolor, m. m.*

att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Ub812 yrkande 24, 1985/86:Ub834 yrkande 5 och 1985/86:Ub836 yrkande 4,

5. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med bifall till proposition 1985/86:100 och med avslag på motionerna 1985/86:Ub807 yrkande 17 i denna del och 1985/86:Ub812 yrkande 25 till *Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 52 155 000 kr.

Stockholm den 20 maj 1986

På utbildningsutskottets vägnar

Pär Granstedt

Närvarande: Pär Granstedt (c), Lars Gustafsson (s), Helge Hagberg (s), Ylva Annerstedt (fp), Lars Svensson (s), Birgitta Rydle (m), Ingvar Johnsson (s), Barbro Nilsson (s), Lars Leijonborg (fp), Göran Allmér (m), Björn Samuelson (vpk), Birger Hagård (m), Jan Hyttring (c), Kaj Larsson (s) och Viola Furubjelke (s).

Reservationer

1. Förstärkning av det humanistiska ämnesområdet (punkt 1, mom. 5)

Pär Granstedt (c), Ylva Annerstedt (fp), Birgitta Rydle (m), Lars Leijonborg (fp), Göran Allmér (m), Birger Hagård (m) och Jan Hyttring (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar "Utskottet erinrar" och på s. 5 slutar "avstyrker motionen" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill framhålla vikten av en vital humanistisk forskning, som vårdar och för vidare de vetenskaper som spelar en central roll i utforskningen av samhällets historiska förutsättningar, människans kultur och hennes villkor. Utskottet erinrar om att riksdagen för budgetåret 1985/86 anvisade ytterligare 10 milj. kr. till den humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningen utöver vad som föreslogs i 1985 års budgetproposition. Därigenom har möjligheterna ökat för att studera samtidskulturen och att utforska viktiga inslag i vår kulturmiljö, både nationellt och internationellt. Denna nu påbörjade resursuppbyggnad bör för humanioras del enligt utskottets mening fortsättas också under det kommande budgetåret på sådant sätt att riksdagen beslutar att till Humanistiska fakulteterna anslå 5 000 000 kr. utöver vad regeringen har föreslagit.

I vad sedan gäller fortsatta satsningar på humaniora fr. o. m. budgetåret 1987/88 ser utskottet en god grund för sådana i det program för mer långsiktiga förstärkningar av humanioras ställning som nu redovisats av humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet. Utskottet anser att rådets förslag bör vara utgångspunkt för regeringens arbete med nästa forskningsproposition i vad gäller humaniora m. m.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet motionerna 1985/86:Ub807 yrkande 15 , 1985/86:Ub812 yrkande 26 och yrkande 29 i denna del samt 1985/86:Ub837 yrkande 1.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

> 5. beträffande *förstärkning av det humanistiska ämnesområdet*
> att riksdagen med bifall till motionerna 1985/86:Ub807 yrkande 15, 1985/86:Ub812 yrkande 26 och yrkande 29, samtliga i denna del, samt motion 1985/86:Ub837 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

2. Ett centrum för dansforskning (punkt 1, mom. 6)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar "Utskottet behandlade" och på s. 6 slutar "yrkande 1" bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar att dansområdet i sin helhet saknar organiserad forskningsverksamhet och forskarutbildning. Tillgång till dokumentation och förekomst av seriös forskning är, som utskottet ser det, avgörande förutsättningar för att garantera folkmusikens och folkdansens livskraft i kulturlivet. För att skapa rimliga ekonomiska grunder för en sådan forskning bör riksdagen nu besluta om särskilda medel härför.

En stor del av den dokumentation som i dag finns av svensk folkdans har gjorts av "amatörer", vilka i flera fall också inlett enklare forskningsprojekt. I samband med inrättande av forskarutbildning vid universiteten bör även dessas behov av vidareutbildning beaktas. Också för detta ändamål behövs enligt utskottets mening vissa särskilda medel.

Med utgångspunkt i vad som nu anförts föreslår utskottet att riksdagen under anslaget till Humanistiska fakulteterna med bifall till motionerna 1985/86:Ub809 yrkandena 4 och 5 och 1985/86:Ub829 yrkandena 1 och 5 samt med anledning av motionerna 1985/86:Ub710 och 1985/86:Ub811 yrkandena 2 och 3 anvisar 740 000 kr. Av dessa 740 000 kr. bör 590 000 kr. avse inrättande av ett centrum för dansforskning vid Stockholms universitet och 150 000 kr. avse arrangemang för vidareutbildning av "amatörforskare" på folkdansområdet.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

> 6. beträffande *ett centrum för dansforskning m. m.*
> att riksdagen med bifall till motionerna 1985/86:Ub809 yrkandena 4 och 5 och 1985/86:Ub829 yrkandena 1 och 5, samtliga i denna del, samt med anledning av motionerna 1985/86:Ub710 och 1985/86:Ub811 yrkandena 2 och 3, samtliga i denna del, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

3. Anslagsbeloppet under Humanistiska fakulteterna (punkt 1, mom. 7)

Under förutsättning av bifall till reservation 1

Pär Granstedt (c), Ylva Annerstedt (fp), Birgitta Rydle (m), Lars Leijonborg (fp), Göran Allmér (m), Birger Hagård (m) och Jan Hyttring (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar "Med hänvisning" och på s. 7 slutar "193 417 000 kr." bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till vad som här anförts föreslår utskottet att riksdagen till Humanistiska fakulteterna med bifall till motionerna 1985/86:Ub701 yrkande 1, 1985/86:Ub807 yrkande 15, 1985/86:Ub812 yrkande 26 och yrkande 29 i denna del och med anledning av proposition 1985/86:100 samt med avslag på motionerna 1985/86:Ub809 yrkandena 4 och 5 samt 1985/86:Ub829 yrkandena 1 och 5 för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 198 417 000 kr.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen till *Humanistiska fakulteterna* med bifall till motion 1985/86:Ub701 yrkande 1 samt motionerna 1985/86:Ub807 yrkande 15, 1985/86:Ub812 yrkande 26 och yrkande 29, samtliga i denna del, och med anledning av proposition 1985/86:100 samt med avslag på motionerna 1985/86:Ub710, 1985/86:Ub809 yrkandena 4 och 5, 1985/86:Ub811 yrkandena 2 och 3 samt 1985/86:Ub829 yrkandena 1 och 5, samtliga i denna del, för budgetåret anvisar ett reservationsanslag av 198 417 000 kr.

4. Anslagsbeloppet under Humanistiska fakulteterna (punkt 1, mom. 7)

Under förutsättning av bifall till reservation 2

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar "Med hänvisning" och på s. 7 slutar "193 417 000 kr." bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till vad som här anförts föreslår utskottet att riksdagen till Humanistiska fakulteterna med bifall till motionerna 1985/86:Ub701 yrkande 1, 1985/86:Ub809 yrkandena 4 och 5 och 1985/86:Ub829 yrkandena 1 och 5 samt med anledning av proposition 1985/86:100 och motionerna 1985/86:Ub710 och 1985/86:Ub811 yrkandena 2 och 3 för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 194 157 000 kr.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen till *Humanistiska fakulteterna* med bifall till motion 1985/86:Ub701 yrkande 1 samt motionerna 1985/86:Ub809 yrkandena 4 och 5 och 1985/86:Ub829 yrkandena 1 och 5, samtliga i denna del, med anledning av proposition 1985/86:100 och motionerna 1985/86:Ub710 och 1985/86:Ub811 yrkandena 2 och 3, samtliga i denna del, samt med avslag på motionerna 1985/86:Ub807 yrkande

15 och 1985/86:Ub812 yrkandena 26 och 29, samtliga i denna del, för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 194 157 000 kr.

5. Förbättrat stöd till kvinnoforskning (punkt 4, mom. 2)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar "Till forumverksamheten" och slutar med "motion 1985/86:Ub724" bort ha följande lydelse:

Redan i 1982 års proposition om forskning m. m. (prop. 1981/82:106 s. 46) prioriterades kvinno- och jämställdhetsforskningen. Denna är dock fortfarande endast i sin linda vid svenska universitet och högskolor. Många som ägnar sig åt kvinnoforskning har ännu inte disputerat. Kurser och handledning i forumorganisationernas regi kan här fylla angelägna behov. För goda resultat härvidlag krävs dock enligt utskottets mening att de specialdestinerade medlen till verksamheten kan ökas.

Utskottet vill betona vikten av en fri och obunden kvinnoforskning och föreslår riksdagen att som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört om ett förbättrat stöd till kvinnoforskningen.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *förbättrat stöd till kvinnoforskning*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Ub724 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om ett förbättrat stöd till kvinnoforskning,

6. Anslagsbeloppet under Samhällsvetenskapliga fakulteten (punkt 4, mom. 8)

Pär Granstedt (c), Ylva Annerstedt (fp), Birgitta Rydle (m), Lars Leijonborg (fp), Göran Allmér (m), Birger Hagård (m) och Jan Hyttring (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar "Utskottet hänvisar" och slutar "224 718 000 kr." bort ha följande lydelse:

Utskottet, som i det föregående förordat en förstärkning av resurserna till samhällsvetenskaplig forskning med 5 000 000 kr., föreslår därmed att riksdagen till Samhällsvetenskapliga fakulteterna för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 229 718 000 kr.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen till *Samhällsvetenskapliga fakulteterna* med bifall till motionerna 1985/86:Ub701 yrkande 4, 1985/86:Ub807 yrkande 16 och 1985/86:Ub812 yrkande 27 och yrkande 29 i motsvarande del samt med anledning av proposition 1985/86:100 för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 229 718 000 kr.

7. Geofysik vid universitetet i Linköping (punkt 8, mom. 5)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets ytrande som på s. 25 börjar "Universitets- och" och slutar "motion 1985/86:Ub593" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det nu gått så lång tid sedan SMHI flyttades till Norrköping att den erfarenhet av samarbetet mellan institutet och universitetsforskningen som samlats bör tas till vara i en utvärdering. Denna bör syfta till att förstärka kontakterna mellan SMHI och den geofysiska forskningen särskilt inom meteorologi, hydrologi och oceanografi. Det bör därvid även prövas hur kompetens inom dessa områden kan tillföras universitetet i Linköping, utöver den redan existerande kompetensen inom tema Vatten. Utvärderingen och översynen bör göras snabbt och resultaten presenteras i sådan tid att beredningen av denna fråga kan samordnas med beredningen av UHÄ:s översyn av geovetenskaperna. Förslag bör om möjligt föreläggas riksdagen redan i samband med den forskningspolitiska propositionen vid nästa riksmöte. Vad utskottet här anfört bör riksdagen med anledning av motion 1985/86:Ub593 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *geofysik vid universitetet i Linköping*

att riksdagen med anledning av motion 1985/86:Ub593 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

8. Tjänster som professor inom datateknikområdet (punkt 9, mom. 2)

Pär Granstedt (c) och Jan Hyttring (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 27 börjar "Utskottet delar" och slutar "yrkande 30" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att UHÄ:s planeringsberedning har välmotiverade skäl till förslaget om ändring av de vakanta tjänsterna i kommunal anläggningsteknik resp. arbetsmiljöplanering vid högskolan i Luleå till att avse datateknikområdet. Högskolan bör därför få möjlighet att ta ställning till en sådan omprövning av tjänsterna. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1985/86:Ub812 yrkande 30 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *tjänster som professor inom datateknikområdet*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Ub812 yrkande 30 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

9. Tema Barn (punkt 10, mom. 1)

Pär Granstedt (c) och Jan Hyttring (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 30 börjar "Även utskottet" och slutar "yrkande 31" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna att riksdagen nu bör fatta principbeslut om att tema Barn bör påbörjas och vid medelsanvisningen beräkna 100 000 kr. för ändamålet. Riksdagen bör således bifalla yrkande 31 i motion 1985/86:Ub812.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *tema Barn*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Ub812 yrkande 31 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

10. Anslagsbeloppet under Temaorienterad forskning (punkt 10, mom. 2)

Under förutsättning av bifall till reservation 9

Pär Granstedt (c) och Jan Hyttring (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 30 börjar "Utskottet förordar" och slutar "18 293 000 kr." bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående under punkt 1 i detta betänkande tillstyrkt att en uppräkning med 10 % skall göras av medlen till studiefinansiering. Utskottet har vidare tillstyrkt att tema Barn skall påbörjas (reservation 9). Utskottet som i övrigt inte har något att erinra mot medelsberäkningen under anslaget föreslår att riksdagen med bifall till motionerna 1985/86:Ub701 yrkande 10 och 1985/86:Ub812 yrkande 32 anvisar (18 017 000 + 276 000 + 100 000 =) 18 393 000 kr.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen till *Temaorienterad forskning* med anledning av proposition 1985/86:100 samt med bifall till motionerna 1985/86:Ub701 yrkande 10 och 1985/86:Ub812 yrkande 32 för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 18 393 000 kr.

11. Ökning av de vetenskapliga bibliotekens resurser (punkt 13, mom. 2)

Ylva Annerstedt (fp) och Lars Leijonborg (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 32 börjar "Utskottet erinrar" och på s. 33 slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet ser allvarligt på den negativa utveckling motionärerna redovisar för biblioteksresurserna på särskilt de humanistiska och samhällsvetenskapliga ämnesområdena. Även bristerna i fråga om internationell vetenskaplig litteratur måste motverkas. Utskottet delar därför motionärernas uppfattning att en ytterligare förstärkning av biblioteksresurserna om 5 milj. kr. behövs.

Riksdagen bör med bifall till motion 1985/86:807 yrkande 17 i denna del som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet har anfört om en ökning av de vetenskapliga bibliotekens resurser.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *de vetenskapliga bibliotekens resurser*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Ub807 yrkande 17 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört.

12. Ökade medel för forskning vid mindre högskolor (punkt 13, mom. 4)

Pär Granstedt (c) och Jan Hyttring (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 34 börjar "Utskottet erinrar" och slutar "UbU 1984/85:33 s. 29)" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i vad som i motion 1985/86:Ub812 anförts om behovet av ett särskilt resurstillskott om 5 milj. kr. för att den nya lärartjänstordningen skall kunna gagna forskning också vid mindre högskolor.

Riksdagen bör därför med bifall till motion 1985/86:Ub812 yrkande 24 och med anledning av motionerna 1985/86:Ub834 yrkande 5 och 1985/86:Ub836 yrkande 4 som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet har anfört om ökade medel för forskning vid mindre högskolor.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *forskning vid mindre högskolor, m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Ub812 yrkande 24 och med anledning av motionerna 1985/86:Ub834 yrkande 5 och 1985/86:Ub836 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

13. Anslagsbeloppet under Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål (punkt 13, mom. 5)

Under förutsättning av bifall till reservation 11

Ylva Annerstedt (fp) och Lars Leijonborg (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 34 börjar "I fråga" och slutar "yrkande 25" bort ha följande lydelse:

I fråga om *anslagsbeloppet* föreslår utskottet att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Ub807 yrkande 17 i denna del och med anledning av proposition 1985/86:100 till Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 57 155 000 kr. Därjämte bör utskottet avslå motion 1985/86:Ub812 yrkande 25 om ökade medel för forskning vid mindre högskolor.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Ub807 yrkande 17 i denna del, med anledning av proposition 1985/86:100 och med avslag på motion 1985/86:Ub812 yrkande 25 till *Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 57 155 000 kr.

14. Anslagsbeloppet under Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål (punkt 13, mom. 5)

Under förutsättning av bifall till reservation 12

Pär Granstedt (c) och Jan Hyttring (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 34 börjar "I fråga" och slutar "yrkande 25" bort ha följande lydelse:

I fråga om *anslagsbeloppet* föreslår utskottet att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Ub812 yrkande 25 och med anledning av proposition 1985/86:100 till Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 57 155 000 kr. Därjämte bör utskottet avslå motion 1985/86:Ub807 yrkande 17 i denna del om ökade resurser till universitetsbiblioteken.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Ub812 yrkande 25, med anledning av proposition 1985/86:100 och med avslag på motion 1985/86:Ub807 yrkande 17 i denna del till *Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 57 155 000 kr.